

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY NA STŘEDNÍ ŠKOLY V SÍTI UNITED WORLD COLLEGES

Bakalářská práce

Studijní program: B7507 – Specializace v pedagogice
Studijní obor: 7504R100 – Učitelství odborných předmětů

Autor práce: Bc. Kristýna Gřešková
Vedoucí práce: Mgr. Magdaléna Marešová

TECHNICAL UNIVERSITY OF LIBEREC
Faculty of Science, Humanities
and Education

APPLYING FOR HIGH SCHOOL EDUCATION AT UNITED WORLD COLLEGES

Bachelor thesis

Study programme: B7507 – Specialization in Pedagogy
Study branch: 7504R100 – Teaching Professional Subjects

Author: Bc. Kristýna Gřešková
Supervisor: Mgr. Magdaléna Marešová

Poděkování:

Ráda bych zde poděkovala vedoucí bakalářské práce Mgr. Magdaléně Marešové za její rady a čas, který mi věnovala při řešení dané problematiky. V neposlední řadě také děkuji všem respondentům, kteří mi poskytli potřebné informace. Také rodičům za podporu ve studiu.

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Anotace

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, co je hlavní motivací uchazečů pro vycestování na zahraniční školy. Celá práce se zabývá záměrně vybraným vzorkem respondentů ze specifického prostředí United World Colleges. Teoretická část se věnuje popisu a objasnění vzniku mezinárodních škol se specifickým zaměřením na United World Colleges a program International Baccalaureate. Názorně je představeno fungování přijímacího řízení v České republice o stipendia ke studiu na školách United World Colleges. Dále se věnuje specifikům, která ovlivňují uchazeče z pohledu psychosociálního a osobnostního vývoje, během tohoto rozhodování. Praktickou část tvoří kvalitativní výzkum studentů ucházejících se o stipendia na mezinárodní školy United World Colleges a kvantitativní šetření zaměřující se na činnost výběrové komise. Výsledky ukazují, že uchazeči o stipendium jsou motivováni touhou po poznání a mezi jejich přednostmi je komunikativnost a otevřenost čelit novým výzvám.

Klíčová slova: zahraniční školy, hnutí United World Colleges, mezinárodní vzdělávací systémy, motivace, vývoj jedince, program International Baccalaureate

Abstract

The aim of the bachelor thesis was to investigate the main motives of students to leave their home country for international schools. The paper focuses on a deliberately selected sample of respondents from the specific environment of the United World Colleges.. The theoretical part is devoted to description and clarification of the development of international schools with particular focus on United World Colleges and the International Baccalaureate programme. Scholarship admission process to United World Colleges for students from the Czech Republic is also explicitly explored. Moreover, the thesis focuses on specificities, which influence decisions of the scholarship applicants from psychological and personal development point of view. The practical part is composed from a qualitative research of the sample of scholarship applicants for United World Colleges and a quantitative survey that was focused on the functioning of the selection committee. Results illustrate that scholarship applicants are significantly motivated by their thirst for knowledge and among their predominant qualities are communication skills, openness and ability to face new challenges.

Key words: international schools, international movement United World Colleges, international education programs, motivation, personal ontology, International Baccalaureate.

Obsah

1	ÚVOD.....	7
2	TEORETICKÁ ČÁST	9
2.1	CHARAKTERISTIKA A VZNIK HNUTÍ UNITED WORLD COLLEGES	9
2.1.1	<i>Okolnosti vzniku hnutí UWC.....</i>	10
2.1.2	<i>Z historie výběru prvních studentů sítě UWC .....</i>	11
2.1.3	<i>Historicko-politické aspekty utváření mezinárodního kurikula UWC.....</i>	12
2.1.4	<i>International Baccalaureate – IB vzdělávací program.....</i>	13
2.1.5	<i>Způsob přidělování stipendií.....</i>	16
2.1.6	<i>„Spojovat rozdělený svět“ aneb hnutí UWC v období Studené války. ....</i>	17
2.2	VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ U NÁS A V ZAHRA NIČÍ	18
2.2.1	<i>Výběrové řízení, požadavky na uchazeče .....</i>	18
2.2.2	<i>Podmínky pro přidělení stipendia .....</i>	19
2.2.3	<i>Průběh výběrového řízení v ČR v roce 2013.....</i>	20
2.3	TEORETICKÉ SOUVISLOSTI MEZINÁRODNÍHO DEMOKRATICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ V OBDOBÍ ADOLESCENCE.....	24
2.3.1	<i>Psychosexuální vývoj jedince.....</i>	24
2.3.2	<i>Etapy osobnostního vývoje.....</i>	25
2.3.3	<i>Motivace.....</i>	25
2.3.4	<i>Závěrečné shrnutí teoretické části .....</i>	27
3	VÝZKUMNÁ ČÁST	28
3.1	CÍLE A METODY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	28
3.1.1.	SPECIFIKA KVALITATIVNÍHO VÝZKUMU	28
3.2	CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ	29
3.2.1.	<i>Výzkumný vzorek.....</i>	29
3.3	POPIS REALIZACE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	30
3.3.1	<i>Příprava a průběh rozhovoru .....</i>	31
3.3.2	<i>Rozhovor .....</i>	31
3.3.3	<i>Polostrukturovaný rozhovor .....</i>	31
3.4	POPIS ZÁZNAMU A ANALÝZY DAT.....	32
3.4.1	<i>Hlubkové rozhovory .....</i>	32
3.4.2	<i>Kódování.....</i>	32
3.4.3	<i>Otázky použité v rozhovoru.....</i>	33
3.4.4	<i>Dotazník.....</i>	33
3.5	PREZENTACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	35
3.5.1	<i>Výsledky šetření polostrukturovaných rozhovorů .....</i>	35
3.5.2	<i>Vybrané výsledky dotazníkového šetření.....</i>	44
3.6	STRUČNÉ SHRNTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	49
4.	ZÁVĚR	50
5.	SEZNAM TABULEK:.....	52
6.	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:.....	53
7.	SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ:	54
8.	PŘÍLOHY:	55

1 ÚVOD

Zvolené téma – Přijímací zkoušky na střední školy v síti United World Colleges – vyplynulo z mé opakované účasti v pozici pozorovatelky při výběrových řízeních. Z těchto pozorování vyvstala zajímavá výzkumná otázka, a to: Co je hlavní motivací uchazečů pro vycestování na zahraniční školy? Z pohledu propojení představ žáků a výběrové komise se nabízí další otázka, zda budoucí žáci splňují kritéria, která stanovuje komise v rámci požadavků systému United World Colleges a co považuje komise za velmi důležité kritérium?

Ve věku dotýkajícím se uchazečů přijímacího řízení, tedy 16 – 17 let, dochází dle Eriksona k tzv. zmatení rolí a hledání identity, ega (Erikson, 1999, s. 70). Na jedince je vyvíjen tlak nejen společností, ale také vlastními pocity, na tento popud dochází k hledání životních rolí, vlastního uplatnění a stability. Často je zde jistý sklon k silným krizím identity, projevující se rozladěností, obavami, zmateností a může dojít až k depresím. Přesně v tuto dobu adolescenti touží a aktivně hledají vzory, či dokonce programy a ideologie. V případě nalezení své identity dochází k silnému poutu se svou životní filozofií, k ustálení svých zájmů, hodnot a cílů. Alternativou, protipólem je pak nesporné, nejasné vědomí o tom, kdo vlastně jsem, kým se chci stát (Erikson, 1999, s. 71).

A právě v tomto období jsou studenti v síti škol United World Colleges (dále jen „UWC“) postaveni před nové výzvy, které jsou diametrálně odlišné od toho, na co byli zvyklí. Filozofie UWC je založena právě na tom, že studenti v této kritické fázi života, kterou Erikson nazývá zmatení rolí, jsou vystaveni novým podnětům z okolí a stojí před úkolem adaptace do nového prostředí a současně musí poznávat realitu soudobého světa. Teoretická část této práce představuje mezinárodní síť středních škol United World Colleges a také vzdělávací program International Baccalaureate, který vznikl souběžně s hnutím United World Colleges a který umožňuje rozvíjet osobnost studentů v širokém spektru i mimo kurikulum. V návaznosti na popisnou část se zaměřuje na výběrové řízení, jeho průběh a celkovou spojitost s požadavky komise a splnění podmínek uchazečů, seznámení se se základními teoriemi zabývajícími se závislostí vývoje jedince na motivaci a vytváření hodnot.

Praktická část obsahuje analýzu polostrukturovaných rozhovorů s uchazeči, které byly provedeny za účelem získání informací o motivaci studentů a dále analýzu dotazníkového šetření se členy přijímací komise. Dotazník zjišťoval, jaké jsou požadované charakteristiky uchazeče a do jaké míry těmto požadavkům odpovídali samotní studenti.

2 TEORETICKÁ ČÁST

Princ Charles, princ z Walesu reagoval na období po druhé světové válce výzvou na provázanost lidstva, severu a jihu, bohatých i chudých a rozvoje průmyslu i venkova.

"Hnutí United World Colleges vyzývám k vytvoření nového typu školy, kde by mladí lidé všech národů a původu, mohli žít a učit se společně v nejvíce formativním období jejich dospívání, a utvořit tak pouta přátelství a porozumění, které by jim trvalo po celý život "

Princ Charles, princ z Walesu (President UWC 1978) (sít' goodreads (1), nedatováno)

2.1 Charakteristika a vznik hnutí United World Colleges

United World Colleges jsou mezinárodní střední školy, založené na myšlence sdíleného učení, spolupráce a vzájemného pochopení, které nabízí unikátní vzdělání studentům z celého světa. Za hnutím, které v současné době čítá 14 středních škol rozmístěných po celém světě, stojí německý a později i britský pedagog Kurt Hahn (Kurth Hahn, * 886 - † 1974). (Více o této unikátní osobnosti na straně 6.)

Školy United Wolrd Colleges (dále jen „UWC“) se postupem času vyvinuly do dnešní podoby a lze je popsat slovy: „UWC vytváří ze vzdělání sílu, která sjednocuje lidi, národy a kultury pro mír a udržitelný rozvoj“ (sít' škol UWC (1), nedatováno). UWC školy a jejich vzdělávací programy poskytují náročné a transformační vzdělávací zkušenosti, pro studenty přicházející z rozmanitého prostředí a inspirují je k vytváření mírové a udržitelné budoucnosti. UWC věří, že k zajištění míru a udržitelné budoucnosti je velmi důležité prosazovat tyto hodnoty (sít' škol UWC (2), nedatováno):

- mezinárodní a mezikulturní porozumění,
- oslavu různosti,
- osobní odpovědnost a integritu,
- vzájemnou odpovědnost a respekt,
- soucit a pomoc,
- úctu k životnímu prostředí,

- smysl pro idealismus,
- osobní výzvy,
- jednání a osobní příklad.

2.1.1 Okolnosti vzniku hnutí UWC

Ideové počátky tohoto hnutí lze nalézt již v období těsně po druhé světové válce. V roce 1948 se Kurt Hahn, bývalý vojenský úředník, který se vydal do Spojených států s cílem získat sponzory pro vytvoření tzv. Rhodeských stipendií na podporu středoškolských studentů. Stipendia byla určena pro 30 německých studentů, zejména dětí členů německého odporu, kterým byla nabídnuta příležitost dvouletého studia na škole v Gordonstounu (Spojené království). Nastavení vzdělávacího programu mělo efektivně napomoci k aktivnímu přístupu k občanství u německých studentů, kteří se měli po ukončení studia vrátit do své rodné země (Německa) a vytvářet nový demokratický řád. Současně bylo hlavní myšlenkou programu vytvořit univerzální prostředí pro vzájemné porozumění mezi britskými a německými studenty tak, aby hrozby světových válek, jaké byly poznány během let 1939-1945 byly odvráceny (Sutcliffe, 2013, s. 30).

Název United World Colleges se poprvé oficiálně objevil ve spojitosti se střední školou „Atlantic College“ ve Velké Británii, která od roku 1969 nese jméno „United World College of the Atlantic“. V současné době síť mezinárodních škol United World Colleges čítá 14 škol a svým rozmístěním pokrývá vyjma Austrálie a Antarktidy všechny zbylé kontinenty. V akademickém roce 2014-2015 byl zahájen provoz 2 nových škol, a to v Německu a v Arménii. Mezi další školy v této síti patří školy v Bosně a Hercegovině, Hongkongu, Indii, Itálii, Kanadě, Kostarice, Nizozemí, Norsku, Singapuru, Spojených státech, Svazijsku a již zmiňované Velké Británii (síť škol UWC (2), nedatováno).

Prvky vzdělávací filosofie United World Colleges nesla již střední škola v Salemu „Spetzgart“. Nová škola Atlantic College však byla otevřena teprve 3. října 1962 poté, co Kurth Hahn zajistil místo, financování, učitelský tým, včetně ředitele pro tuto školu, která položila základy pro vznik sítě United World Colleges (Sutcliffe, 2013, s. 32). Již první začátky byly podporovány ze strany

renomovaných pedagogů a osobností, kteří se stavěli za myšlenku vytvoření mezinárodní sítě středních škol, kde studenti získají stipendia ke studiu. Díky Kurtu Hahnovi, který dokázal zajistit podporu nejen ze strany známých osobností, jako byl nositel Nobelovy ceny za fyziku Nevill Mott, ale také britských podnikatelů a to jak po stránce finanční, tak symbolické, získal projekt na důvěryhodnosti. To vše pak ruku v ruce umožnilo získat také finanční prostředky na koupi vhodného místa pro první školu. (Sutcliffe, 2013, s. 33)

Umístění první školy bylo příhodné a symbolické pro další vývoj této mezinárodní sítě. Jednalo se totiž o velkolepý normanský hrad St. Donat původně z 12. století, který byl ve 20. století zrekonstruován do moderní podoby (Sutcliffe, 2013, s. 30). Za zmínku stojí, že hrad měl 32 pokojů a kolem 150 akrů půdy, včetně Tudorovské zahrady a 25 metrového bazénu. Do konce srpna 1962 bylo potřeba přestavět interiéry hradu, aby vznikly ubytovací prostory pro studenty, učebny, školní laboratoře a další školní budovy včetně rekonstrukce bazénu. Oficiální zahájení Atlantic College proběhlo 3. října 1962.

2.1.2 Z historie výběru prvních studentů sítě UWC

Filozofie United World Colleges reagovala na bipolární rozdělení světových velmocí na západ a východ. Prvních 60 studentů bylo z Brazílie, Kanady, Dánska, Anglie, Francie, Německa, Řecka, Nizozemí, Irska, Norska, Skotska, Švédska, Švýcarska, Spojených států a Walesu. Více než polovina studentů obdržela stipendium. Právě žáci západní Evropy představovali vhodné východisko, jako demokraticky a svobodně smýšlející národy, před tím, než se škola rozšířila o další země, již i z východní Evropy a tím i o další národnostní skupiny. Jednou ze zásad bylo zajistit proporcionální zastoupení jednotlivých národností (Sutcliffe, 2013, s. 32). A toto smíšení národností lze označit za prvotní základ hnutí United World Colleges, který spočíval v zajištění vysoce kvalitního a všestranného vzdělání pro studenty z celého světa, aniž by záleželo na tom, jestli student přichází z bohaté či chudé rodiny, ze západní či východní části tehdejšího rozděleného světa.

Ovšem nejednalo se pouze o sjednocení světa politicky rozděleného na východ a západ. Na jednu stranu se škola zaměřovala na sjednocování rozdělené komunity v Evropě po stránce sociální (Sutcliffe, 2013, s. 32) a na druhou stranu se zde objevily silné zájmy ke sblížení

rozdělené Evropy po stránce geografické. Evropské národy chtěla škola sjednotit v jedno společenství za pomoci celistvějšího a propojenějšího vzdělávacího procesu v míru.

2.1.3 Historicko-politické aspekty utváření mezinárodního kurikula UWC

Jedním z cílů hnutí bylo zmenšit rozdíly ve středoškolském vzdělávání a umožnit všem studentům, ať už z Británie nebo kontinentální Evropy, vystudovat střední školu a v návaznosti na toto studium pokračovat na jakékoliv univerzitě, ať už ve své vlastní zemi, nebo v dalších Evropských státech (Sutcliffe, 2013, s. 32). Tato myšlenka byla průlomová a toto hnutí stálo při zrodu smluv, které umožňovaly lepší mobilitu mezi zeměmi. Tomuto tématu bude věnována samostatná část této práce ve vztahu k programu International Baccalaureate.

Dalším cílem byl rozvoj fyzické zdatnosti žáků (Sutcliffe, 2013, s. 34). Pokroková materiální prosperita západního světa přinesla i svou daň, která spočívala ve snížení fyzické zdatnosti studentů. Jak již sám Hahn zmínil „Nejen kluci musí být povzbuzováni k dosažení lepší fyzické zdatnosti a naučit se potřebným technikám, které jim umožní pracovat pro druhé a toto činit v situacích, které naplní jejich instinkt pro dobrodružství“ (Sutcliffe, 2013, s. 33).

Vzdělávací program chtěl využít mladistvé snahy po dobrodružství a zabránit tak rostoucí individualizaci a nezájmu jednoho o druhého. To vedlo k rozšíření vzdělávacích potřeb žáků tak, aby obsahovaly právě rozvoj důležitých vlastností. V samotném středobodě celého konceptu byla disciplína, odhodlání, představitivost, odvaha a samotná reakce na výzvy, které se přirozeně objevovaly v úspěšně se materiálně rozvíjející společnosti.

Proto nebylo náhodou, že na Atlantic College bylo vytvořeno celé spektrum programů podporující tuto myšlenku, ať už kurzy záchranné služby, pobřežní záchrany, záchrany na kánoích, útesovou záchrannou službou a mnoho dalšího. Heslo, které prostupovalo těmito aktivitami, spočívalo v tom, že „nic neumí přesvědčit více, nežli záchrana života, který tvoří lidskou společnost, což je důležitější než rasa či barva pleti. Mládež, která je s tímto seznámena, skrze sdílenou zkušenost má přínos pro mír“ (Sutcliffe, 2013, s. 33).

Měřítkem úspěšně se rozvíjející společnosti jsou její základní hodnoty, do kterých lze zařadit i vytváření pocitu sounáležitosti s komunitou a přesně toto vnímání by mělo převažovat nad

vlastními zájmy (Sutcliffe, 2013, s. 33). Tento přirozeně se vyskytující instinkt by měl být nápomocen mládeži a úkolem školy bylo a stále je tento instinkt rozšířit, rozvinout a ustálit. Jak již sám Hahn zmínil „Nejen kluci musí být povzbuzováni k dosažení lepší fyzické zdatnosti a naučit se potřebným technikám, které jim umožní pracovat pro druhé a toto činit v situacích, které naplní jejich instinkt pro dobrodružství“ (Sutcliffe, 2013, s. 33).

Vzdělávací systém UWC měl poskytovat žákům prostor pro fyzické a osobní zdatnosti ve stejné úrovni důležitosti, jako jejich akademický a sociální rozvoj. Tak, aby celý koncept nového vzdělávacího systému UWC škol měl nějaký smysl, bylo nutností vytvoření měřítka, tedy jednotné zkoušky znalostí studentů, které by bylo možné univerzálně uznat ve státech, odkud žáci přicházejí a kromě toho, bylo také usilováno o uznání programu univerzitami po celém světě (Sutcliffe, 2013, s. 47), aby již jako studenti mohli plynule navázat další vzdělávací stupeň a nebyli omezení ve volbě svého výběru. Tímto programem měl být a je International Baccalaureate.

2.1.4 International Baccalaureate – IB vzdělávací program

Se zvětšujícím se počtem mezinárodních škol bylo třeba přijít s vzdělávacím programem, který by umožnil mezinárodním studentům pokračovat ve studiu na vysokých školách v odlišných státech. To bylo možné většinou na základě bilaterálních dohod mezi jednotlivými zeměmi. Tak vznikl vzdělávací program pro studenty, který by nebyl omezen hranicemi jednotlivých států, a to jak těmi hmatatelnými hranicemi, tak i kulturními. (Hill, 2010, s. 17)

Rozvoj letecké dopravy, telekomunikací a informačních technologií přispěl k rozvoji světa, který byl čím dál více propojený a mezinárodní. Průmyslové společnosti, které působily většinou v rámci jednotlivých států, se stávaly více mezinárodními. Kromě privátního sektoru se začal rozvíjet také sektor mezivládních organizací. Po druhé světové válce vzniká Organizace Spojených národů, v roce 1945 bylo v Paříži založeno UNESCO a v Ženevě Světová zdravotnická organizace. Tyto změny přinesly kromě důležitých politických, sociálních a ideologických faktorů také mezinárodní rozmístění státních úředníků v rámci těchto a dalších nově vznikajících mezivládních a mezinárodních organizací. (Hill, 2010, s. 20)

Mnoho středních škol vzniklo v 50. a 60. letech 20. století v různých koutech světa pod tzv. „diplomatickým deštníkem“. Školy reagovaly na zvyšující se poptávku pro vzdělání dětí diplomatů a dalších lidí, kteří pracovali v mezinárodních korporacích. Na zvětšující se mobilitu lidí přicházejících z odlišného kulturního a sociálního prostředí však nereagovaly vysoké školy, které měly v každém státě odlišné programy a významně se lišily v požadavcích na ukončené středoškolské vzdělání a přijímacích podmínkách. Toto bylo problematické zejména pro ty, kteří často měnili místo svého působiště, a jejich děti se po dokončení střední školy ocitly v jiném státě s odlišným vzdělávacím systémem. Druhým klíčovým problémem bylo také to, že pedagogové na středních školách, které vyučovaly podle národních osnov, často nebyli připraveni na práci v kulturně bohatém prostředí, ve kterém se nacházeli studenti z různých částí světa. (Hill, 2010, s. 18)

Klíčovou roli v oblasti rozvoje mezinárodního vzdělávání sehrála organizace UNESCO. Na generální konferenci UNESCA v Paříži roku 1948, vznesl Kees Boek (ředitel Werkplaats mezinárodní dětské komunity v Bilthovenu – Nizozemí), požadavek, aby se UNESCO zabývalo možnostmi podpory pro vznik mezinárodních škol, na kterých by byli studenti vzděláváni pro světové občanství, skrze výměnné pobyty mezinárodních studentů. Právě takový program by potřeboval být dovršen mezinárodně uznávanou středoškolskou zkouškou, která by byla respektovaná a akceptovaná vysokými školami po celém světě, napsal Boeke v dopise adresovaném generálnímu řediteli UNESCA v roce 1948 (Hill, 2010, s. 20,).

Vzdělávací program International Baccalaureate byl založen na pokročilé zkoušce English Advance Level, který byl dostatečně zobecněn a rozpracován tak, aby vyhovoval potřebám United World Colleges a zároveň tak, aby odpovídal evropským standardům vzdělávání a vyhověl i mezinárodním požadavkům. IB program reagoval na zvyšující se poptávku po univerzálním vzdělání, které by bylo dostupné pro studenty, kteří cestují se svými rodiči z jedné země do druhé tak, aby měli možnost získat kvalitní a zároveň uznávaný diplom. Takovým ideálem mělo být „mobilní diplom“, jež budou uznávat univerzity po celém světě (Tarc, 2009, s. 12). V počátečním procesu sehrály důležitou roli bilaterální smlouvy se zahraničními ministry vzdělávání, které umožnily kvalifikace na univerzitách v zemích, odkud přicházeli studenti (Sutcliffe, 2013, s. 48).

Základy rozvoje International Baccalaureate byly položeny v roce 1962, kdy se Robert Blackburn, ředitel studií na UWC, stal předsedou Britské části Evropské asociace učitelů (Sutcliffe, 2013, s. 48). Ten se spojil s dalšími mezinárodními školami, zejména pak Mezinárodní školou v Ženevě a společně se pokusili prosadit uspořádání konference se zaměřením na historii mezinárodních škol v rámci jejich vzdělávacích osnov a na konferenci, která se následně konala o rok později přizvat Asociaci mezinárodních škol (International Schools Association - ISA). V roce 1963 bylo na Generální konferenci UNESCO přijato usnesení k přizvání ISA k prozkoumání standardní vzdělávací osnovy na mezinárodních školách (Hill, 2010, s. 58). V roce 1964 byl v Ženevě ustanoven syndikát pro zkoušení a záležitosti středoškolského mezinárodního vzdělávání (International Schools Examination Syndicate), který se později v roce 1968 stal International Baccalaureate Office (Tarc, 2009, s. 11).

V říjnu 1965 se tak setkala 30 odborníků z Evropy, Asie a Severní Ameriky, aby prozkoumali a ustanovili širší principy pro závěrečné zkoušky v jednotném jazyku pro nový vzdělávací systém (International Baccalaureate). Za přispění pozorovatelů z UNESCO, Rady Evropy a oficiálních představitelů francouzských, anglických a amerických vzdělávacích programů (Francouzský Baccalaureate, London University GCE a Advanced Placement Programme of the American College Entrance Examination Board) byla v Paříži v roce 1967 uspořádána mezinárodní konference s delegáty z 11 zemí. Ti celý projekt International Baccalaureate označili za srozumitelný a důvěryhodný (Sutcliffe, 2013, s. 48).

Následně byly připraveny vzorové testovací zkoušky, kterými byli podrobeni studenti na Atlantic College (Sutcliffe, 2013, s. 49). Studenti Atlantic College byli vystaveni pilotnímu testování, při kterém museli složit standardní dosud používanou GCE Advanced Level zkoušku, která obsahovala American Scholastic Aptitude and Achievements Tests a na závěr i zkušební IB zkoušku. Atlantic United World College tak byla nejen u počátku vzniku International Baccalaureate, ale byla součástí testování tohoto zkušebního systému na středních školách.

Zástupci školy se postupně účastnili každé větší mezinárodní konference věnované středoškolskému vzdělávání, kde přednášeli o svých poznatcích z tohoto pilotního zkoušení na UWC Atlantic proto, aby ji uvedli do povědomí odborné veřejnosti. V září 1971 Atlantic College

upustila od doposud používaného testovacího systému GCE Advanced Level. Poslední zkouška GCE, která byla naposledy aplikována v létě 1972, tak byla plně nahrazena jednotnou zkouškou IB. V obecném uznání této IB zkoušky pomohl také London School of Economy, která jako první nazvala International Baccalaureate, jako ekvivalentní k GCE Advanced Level zkoušce. UWC Atlantic se tak stala první školou na světě, na které studenti ukončovali studium na základě mezinárodní zkoušky International Baccalaureate. (Sutcliffe, 2013, s. 48)

Mezinárodní vzdělávací program International Baccalaureate byl vytvořen pro potřeby mezinárodních škol. IB program se snažil zlepšit možnosti vzdělávání studentů, kteří se pohybovali v mezinárodním prostředí, které by nebylo limitováno národními vzdělávacími programy. Ty neuspokojovaly potřeby studentů přicházejících z různých zemí a potřebovali získat co nejuniverzálnější vzdělání. Cílem mezinárodních škol, jak jej popisuje Hill, bylo poskytnout vzdělání mezinárodně mobilním studentům, pro které byl národní systém hostujících zemí nedostačující, často y toho důvodu, že vzdělávací jazyk byl odlišný od angličtiny a získané tituly/zkoušky nebyly mezinárodně uznávané (2010, s. 36). UWC školy se však od klasických mezinárodních škol odlišovaly svým ideovým zaměřením, což je znatelné v misi a prioritách hnutí. Primárním cílem nebylo poskytnout vzdělání mezinárodním studentům, namísto toho se UWC školy soustředily zejména na myšlenku mezinárodního porozumění v rozděleném světě na východ a západ a na vytvoření ideálního prostředí pro mezikulturní dialog. IB program byl proto ve vztahu k UWC vnímán pouze jako prostředníkem pro dosažení ideových motivů, které spočívaly ve shromáždění studentů různých národností z celého světa za účelem dosažení světového míru a mezinárodního porozumění. (Hill, 2010, s.36)

2.1.5 Způsob přidělování stipendií

Od vzniku UWC bylo fungování těchto škol zcela závislé na sponzorství vlivných donátorů, samotných škol, nebo jednotlivých států, které tímto prostřednictvím usilovaly o vyvážené vztahy a udržení míru. Celá tato myšlenka funguje dodnes, kdy se na financování podílí třeba i samotní rodiče, kteří mohou přispět ať už na studia svému dítěti, nebo vložit vklad sdružení, které je použije pro jiného uchazeče ze sociálně slabší rodiny. Výběrová řízení probíhají za účasti bývalých studentů, kteří nyní tvoří výběrovou komisi a dělají tuto práci bezplatně jako

poděkování za umožnění studia. Vybrané poplatky za samotné přijímací řízení jsou také jistým přísunem peněžního zajištění organizace. Některá stipendia škol jsou částečná, protože někdy školy požadují spolufinancování. O celkové náklady na studium se v takovémto podílí škola s UWC komisí a případně rodiče dle svých finančních možností tak, aby se na školy dostalo co nejvíce vhodných žáků.

2.1.6 „Spojovat rozdělený svět“ aneb hnutí UWC v období Studené války.

Koncem 60 let 20. století došlo k výraznému posunu v projektu Atlantic College nově vznikajícím hnutím (Sutcliffe, 2013, s. 40). Desmond Hoare se snažil zrealizovat svůj sen a rozšířit síť škol United World College, jeho cílem bylo vytvořit propojené střední školy, na kterých by studenti strávili vždy 1/3 studia a poté se přemístili na další (Sutcliffe, 2013, s. 43). Jednalo se o školy v Malajsii, Singapuru a Indonésii. Bohužel tento plán nevyšel. Namísto toho se však naskytla možnost využít zázemí školy British Chamber of Commerce of St. John v Singapuru, která byla původně vybudovaná jako škola britského ministerstva obrany. Z této školy pak vzešla United World College of South Asia, nejednalo se ovšem o dvouletou školu, jak je tomu doposud, ale o víceletou školu, která vzdělávala děti od základního vzdělání až po středoškolské. Pracovní cesta Desmonda Hoare v jižní Asii přispěla také k založení UWC Mahindra College v Indii v roce 1970.

I přes velkolepé plány a rychle se vyvíjející záměry v rámci Atlantic College se rozhodl ředitel školy Desmond Hoare dobrovolně vzdát svého vedení v roce 1969, což umožnilo zapojení nových lidí a nových myšlenek, následkem toho došlo k rozšíření počtu stipendií, zejména ze zámořských zemí. S novým ředitelem lordem Mountbattenem zároveň vzešly nové podněty, které pomohly změně jména na „United World College of the Atlantic“. Ve stejné době také vzniklo nové logo United World Colleges, které zůstalo doposud zachováno.

Snahou nového vedení bylo rozšířit a vytvořit školu, která bude reagovat na geopolitické změny tehdejšího světa (Sutcliffe, 2013, s. 42). Školu, která kromě toho, že bude mezinárodní, se pokusí sjednotit svět, který je rozdělen na východní a západní blok železnou oponou. Vzdělávání mělo být klíčem, k otevření této pomyslné zdi. Byl to právě Lord Mountbatten, který se zasloužil o získávání finančních prostředků na stipendia, která poté umožnila studium pro žáky z celého světa.

Pro ilustraci je možné uvést příklad z roku 1975, kdy Mountbatten přesvědčil Alexeje Nikolajeviče Kosygina, předsedu Rady ministrů Sovětského svazu a ministra školství Velké Británie, na oslavách ukončení druhé světové války, k tomu, aby bylo umožněno studentům z tehdejšího Sovětského svazu stejně tak, jako učitelům, aby se vzdělávali a také učili na United World College of the Atlantic od roku 1976. Podobně v roce 1973 přesvědčil čínského ambasadora, aby poslal na školu kulturního diplomata, který měl prozkoumat možnost studia čínských žáků středních škol na UWC, což vyústilo v zaslání 12 studentů na UWC v následujících třech týdnech a tato příležitost nesměla být ztracena, protože se jednalo o první čínské studenty studující na zahraniční škole po čínské kulturní revoluci.

2.2 Výběrové řízení u nás a v zahraničí

Jelikož historii je potřeba rozvíjet dále, je také třeba, aby se studenti sami chtěli v zahraničí vzdělávat a měli možnost se tam dostat. Proto se v další části budeme věnovat samotnému přijímacímu řízení, jak probíhá a co vše je potřeba ke splnění kritérií pro samotné přijetí na školu v zahraničí v síti UWC v ČR.

2.2.1 Výběrové řízení, požadavky na uchazeče

Ve zkoumaném období bylo první kolo výběrového řízení v ČR vyhlášeno 1. listopadu 2012. Vyhlášení proběhlo na webových stránkách občanského sdružení UWC Česká národní komise. Na těchto stránkách se studenti také dozvěděli o podmínkách řízení, jeho průběhu v jednotlivých kolech a nárocích na studenta. Stipendia byla určena pro školní akademické roky 2013/2014 a 2014/2015. Podmínky pro přijetí na UWC školy byly následující (UWC Česká národní komise (1), nedatováno):

- *být narozen mezi 1. září 1995 a 1. lednem 1997,*
- *ovládat základy anglického jazyka,*
- *dosud se výběrového řízení na UWC nezúčastnit,*
- *uhradit registrační poplatek ve výši 500 Kč (na místě v hotovosti), pokud postoupí do druhého kola výběrového řízení,*
- *navštěvovat střední školu v České republice,*

- za poslední dvě klasifikační období nemít průměrný prospěch horší než 2,0,
- v případě postupu do druhého kola výběrového řízení musí uchazeč/ka předložit souhlas svého zákonného zástupce se studiem uchazeče/ky na United World College v zahraničí stvrzený podpisem zákonného zástupce.

2.2.2 Podmínky pro přidělení stipendia

Výběrová komise si vyhradila právo prominout požadovaný prospěch, ale podmínka věkového limitu musela být splněna. Na webových stránkách UWC České národní komise se dále uvádí, že *„uchazeč je posuzován čistě na základě osobnostních a intelektuálních ukazatelů. Mělo by se jednat o vyrovnanou osobnost schopnou harmonického rozvoje. Mnohostranný program UWC by nemohl plně uspokojit uchazeče zaměřeného jen na dosahování vynikajících studijních výsledků, ani toho, kdo sleduje jiný vyhraněný životní zájem (např. vrcholového sportovce, špičkovou koncertní umělkyni apod.).“* (UWC Česká národní komise (2), nedatováno).

Výběrová komise byla sestavena z českých studentů, kteří absolvovali školy United World Colleges, kteří se sdružují v rámci „UWC National Committee“, což je v současné době spolek zaštiťující správu, výběr studentů a řeší případné problémy na české straně, jsou také jakousi spojkou mezi jednotlivými školami a samotným vedením hnutí, které sídlí v Anglii.

Koncem roku samotní studenti ještě neznají přesný seznam stipendií, protože nabídky ze škol jsou uveřejňovány až poté, co jsou zaslány UWC české národní komisi. Většinou je seznam nabízených stipendií uveřejněn koncem ledna, tzn. s dostatečným předstihem, aby si sami zájemci stihli o školách zjistit dostatečné množství informací. Termín pro zaslání přihlášky byl ve sledovaném období do 20. února 2013.

Přihláška do výběrového řízení probíhá zcela elektronicky. Studenti hlásící se do výběrového řízení o stipendia na školy UWC se musí zaregistrovat do systému, ve kterém jsou žádání o sepsání dvou úvah, jednu v českém jazyce a druhou v jazyce anglickém. Dále zasílají životopis, soupis mimoškolních aktivit a motivaci pro studium na UWC školách. Studenti mohou dále přiložit hodnocení školních učitelů, obdržené certifikáty, případně diplomy.

Elektronickou přihlášku tvořilo (UWC Česká národní komise (3), nedatováno):

- strukturovaný životopis uchazeče (v angličtině),
- popis aktivit, kterým se uchazeč/ka věnoval/a, či věnuje v posledních čtyřech letech vedle povinné školní docházky, případně podložený dobrozdáním vedoucích těchto aktivit, vysvědčeními, diplomy apod. (v češtině),
- úvaha o rozsahu max. 2 normostrany na téma: "umělecký styl, se kterým se ztotožňuji" (v češtině),
- úvaha o rozsahu max. 2 normostrany na téma: „Experiences or challenges that significantly influenced my life“ (v angličtině),
- krátké zamyšlení nad tím, proč preferuji školu v zemi, kterou jsem uvedl, případně, proč žádnou zemi nepreferuji,
- kontakt na třídního učitele včetně telefonického spojení a emailu,
- fotografie formátu na OP,
- souhlas se zpracováním osobních údajů.

Po uzavření elektronického systému pro zasílání přihlášek probíhá hodnocení obdržených prací. Do tohoto procesu jsou zapojeni bývalí čeští studenti, kteří jsou rozděleni do tří skupin, každá z nich hodnotí jednu ze tří oblastí. Každý hodnotitel poté hodnotí všechny obdržené práce v dané oblasti od všech uchazečů, aniž by měl přístup k dalším informacím a oblastem o daném uchazeči. Hodnoceny jsou české eseje, anglické eseje a mimoškolní aktivity. Hodnotitelé mají možnost přidělit ke každé práci od 0 do 3 bodů. Uchazeči tak mohli získat maximálně 9 bodů (za každou odevzdanou oblast 3 body). Při hodnocení ze strany hodnotitelů je zásadní konsistence při hodnocení všech prací. Vzhledem k tomu, že uchazeči odevzdávají své přihlášky elektronicky, je umožněno pohodlné zapojení a následná komunikace se všemi hodnotiteli z řad bývalých UWC žáků.

2.2.3 Průběh výběrového řízení v ČR v roce 2013

V roce 2012 podalo plně vyplněnou přihlášku přes 50 uchazečů. Z nich bylo na základě splněných výše uvedených kritérií do druhého kola vybráno 30 postupujících, jejichž práce byly odevzdány v odpovídající kvalitě a přiložené eseje komisi zaujaly.

Druhé kolo výběrového řízení proběhlo 11. března 2013. Průběžné hodnocení tohoto řízení je nastaveno tak, aby uchazeči byli testováni v různých formách aktivit, a to jak individuálně, tak i kolektivně a na základě tohoto, byli nezávisle bodově ohodnoceni jednotlivými členy komise. Jedná se o celodenní program, který připravuje Česká národní komise UWC, aby zjistila kvality uchazečů ke studiu v mezinárodním prostředí. Hlavní důraz je kladen na vyrovnanost studentů a jejich schopnost zapojit se do mezinárodního prostředí, za neméně důležitou schopnost je pak považována práce v kolektivu a také individuální řešení stresových situací (UWC Česká národní komise (4), nedatováno).

Podoba druhého kola je ustanovena ze zkušeností České národní komise UWC, také ze zkušeností mezinárodní kanceláře UWC, která pravidelně organizuje semináře a setkání pro sdílení přístupů u výběrů studentů. Konečnou podobu a celkový průběh výběrového řízení určuje samotná národní komise, ale i tak dochází k mírným změnám v průběhu, které mohou pozitivně ovlivnit budoucí postupy při sestavování nového výběrového řízení.

Celodenní program začíná rozdělením uchazečů do 5 skupin po 6 uchazečích a v rámci těchto skupin pak procházejí programem, který je složen z různých aktivit. Mezi individuálními aktivitami jsou: pohovor v českém jazyce, pohovor v anglickém jazyce. Mezi skupinové aktivity patří prezentace, test a globální rozhled a v neposlední řadě hrátky. Aktivity jsou umístěny v různých třídách/stanovištích a mají za úkol otestovat kvality uchazečů v akci. Individuální aktivity se zaměřují zejména na charakteristické vlastnosti uchazeče, jako je jeho hodnotový systém, vztah ke světu kolem sebe a k sobě samému. Kolektivní aktivity se zaměřují na interakci ve skupině, schopnost prezentovat a komunikovat ve skupině a vést debaty na daná globální témata.

Z druhého kola vzejde komisním zasedáním na základě bodování jednotlivých aktivit, vždy 6-8 kandidátů do kola třetího. Uchazeči jsou hodnoceni podle předem stanovených pravidel vždy více hodnotiteli, aby se co nejvíce odbouraly eventuální osobní preference. Správnost hodnocení a objektivitu do velké míry potvrdilo i to, že uchazeči, kteří se umístili na předních pozicích po druhém kole, byli umístěni mezi těmi prvními již v kole prvním. Svědčí to o objektivním hodnocení, protože hodnotitelé prvního kola jsou většinou odlišní od hodnotitelů

kola druhého. Konečný počet je ovlivněn počtem obdržených stipendií. Uchazeči, kterým se podaří dostat do třetího kola, jsou již zcela považováni za vhodné pro studium na United World Colleges.

V roce 2013 se na hodnocení druhého kola podílelo 11 hodnotitelů v 5 skupinách. Uchazeči mohli získat maximálně 5 bodů za každou aktivitu. Druhého kola se účastní pouze uchazeči, zatím co do kola třetího jsou již zváni uchazeči včetně rodičů. V tomto kole dochází mimo jiné k osobnímu pohovoru rodičů s komisí, kteří jsou obeznámeni s běžným fungováním studenta na škole v průběhu studia.

Program třetího kola je rozdělen do 3 částí. Tyto části jsou náplní celého dne, který začíná informativním společným setkáním s uchazeči a rodiči a plynule pokračují individuálními pohovory s uchazeči o stipendia a dále současně také probíhají upřesňující odpovědi na dotazy rodičů. Primárním cílem je vybrat nejvhodnějšího kandidáta, ale zároveň součástí programu je také informovat rodiče o UWC hnutí a podrobnostech spojených se studiem v zahraničí.

Po společném zahájení je uchazečům představen úkol, na jehož přípravu mají cca 1,5 hodiny. Během příprav kandidátů ke splnění tohoto úkolu se jedna část výběrové komise věnuje primárně rodičům. Informuje je o vzniku UWC hnutí, založení jednotlivých škol. Ve spojitosti se školami komise blíže představí nabízená stipendia a podmínky pro jejich přidělení. Nemalou součástí diskuze je také historie vzniku International Baccalaureate Organization, prostřednictvím níž se uplatňuje na UWC školách vzdělávací program International Baccalaureate. Komise se v této části programu věnuje základním i detailnějším podrobnostem studia na UWC školách, zodpovídá dotazy rodičů. Rodiče jsou tak informováni o možném výběru předmětů, ukázkových hodinách náplni předmětů, kulturních, sportovních aktivitách, společensky prospěšných službách, na kterých se škola podílí, ale také o projektech, které školy pořádají.

Velký důraz je také kladen na pochopení systému stipendií, který není vyrovnaný a ne všechny školy jsou ochotné nabídnout plná stipendia, proto je důležité s rodiči probrat i finanční možnosti, které by umožnily, například pokrytí stipendia svému dítěti, anebo třeba možnost

příspěvku organizaci jako takové, která pak uvolní dané peněžité částky k tomu, aby mohl studovat i uchazeč ze sociálně slabší rodiny.

Důležité informace jsou také poskytovány k tomu, co se stane po návratu studenta ze zahraniční školy. Týká se to zejména nostrifikace diplomů, podávání přihlášek na vysoké školy v České republice i zahraničí, ale také informace o navazujících stipendiích, která jsou UWC studentům nabízena různými donory.

K navození příjemné atmosféry před samotnými pohovory s uchazeči následuje zinscenování scénky, jejíž téma v roce 2013 bylo: Společné setkání absolventů UWC po několika letech. Zde spolupracují uchazeči mezi sebou, vymýšlejí si životní role a postavení. Tato scénka neovlivňuje výsledky rozhodnutí komise.

Po této zábavné části již následují individuální pohovory s uchazeči. Během nich se komise ujišťuje na správnosti výběru uchazečů postupujících do závěrečného kola. Z reakce na konkrétní případy, vyplývající z průběhu studia a života na zahraniční škole, komise zjišťuje i sociální toleranci uchazečů. Obsahem je také zjištění, jakým přínosem pro školu by byli oni sami, zdali mají schopnosti, které jsou ochotni sdílet s ostatními a také jaké postavení ve skupině by nejraději zastávali.

Jakmile skončí pohovory, nastává okamžik, kdy porota oznámí jména těch uchazečů, kterým je nabídnuto stipendium na UWC, v pořadí dle bodového ohodnocení. První nejlepší pak má možnost prvního výběru stipendia pro svou zvolenou školu. Tento systém pokračuje až do vyčerpání stipendií. Může se však také stát, že uchazeč nemá zájem o školu, která na něj zbyla, protože předchozí úspěšnější student mu tuto volbu vzal. Pak nastává situace, kdy je stipendium nabídnuto prvnímu pod čarou.

Závěrem celého dne je rozloučení se a přání všem zúčastněným spoustu životních úspěchů a ukončení přijímacího řízení. Konečná problematika s nástupem na školu a informacemi k samotnému studiu se následně řeší individuálně a případně i dalším setkáním, nebo i elektronickou formou.

2.3 Teoretické souvislosti mezinárodního demokratického vzdělávání žáků v období adolescence

Ve věku dotýkajícím se uchazečů přijímacího řízení, tedy 16 – 17 let, dochází dle Eriksona k tzv. zmatení rolí a hledání identity, ega (Erikson, 1999, s. 70). Jedinci se v tomto období snaží hledat ve společnosti své místo, touží po uznání a snaží se sžít s nastavenými sociálními procesy ve svém blízkém okolí a volí mezi nimi cestu, kterou se chtějí vydat. Může se stát, že se jejich volba dříve, nebo později stane špatnou. Takováto rozhodnutí pro mladou osobu nejsou jednoduchá, tento proces Erikson nazval jako období zmatení identity, protože během adolescence se mění životní cyklus, osoba dospívá, rekapituluje svoje dětství a zároveň jsou na ni kladeny s věkem vyšší nároky.

Adolescence je také spojována s existenciální identitou, tedy vědomým já, které se povzneslo přes pouhé vědomí sebe. Pod tímto si můžeme představit jakýsi proces transformace pouhého vědomí o své existenci, ve vědomé já, které začíná vědomě rozhodovat bez ochrany rodičů, tedy začínáme dělat ty věci, které si sami vybereme a ty věci, které nás zajímají, nebo se o ně zajímat chceme. Toto období je provázáno s extrémními volbami, a to tak, že k různým věcem se osobní vztah může z původní věrnosti k danému principu, činnosti, nebo koníčku prohloubit, nebo jej osoba striktně odmítá, tento fakt je v knize popsán, jako odmítnutí role (Erikson, 1999, s. 71).

Celým tímto procesem dospívání v souladu s veškerou problematikou, kterou si každý jedinec musí projít, ústí ve formování identity. Vůči všemu, co nás v tomto cyklu potká zaujímáme postoj, skrze který uspokojujeme své potřeby, nebo se plynule přizpůsobujeme již zavedeným principům, nebo zaujímáme k daným situacím postoje obrany či odmítnutí (Erikson, 1999, s. 73).

2.3.1 Psychosexuální vývoj jedince

Dle výše uvedeného jsme si popsali, jak vidí vývoj jedince Erikson, existuje však popis tohoto věku z psychosexuálního a psychologického vývoje jedince dle S. Freuda. Freud dle (Erikson, 1999, s. 28) tvrdí, že osobnost se skládá ze tří částí a těmi jsou superego, ego a id. Řízení mysli spočívá v našem egu, které je formováno ze stran superegem a idem v případě, že dojde k silnému psychickému pulsu, vytvořenému z podnětu, který mohla vyvolat nějaká nečekaná situace, nebo situace, se kterou se ještě doposud osobnost nesetkala. Může reagovat třemi

způsoby, a to vytěsněním, tedy odmítnutím a zapomenutím zkušenosti, nebo přijetím a přizpůsobením se nové zkušenosti a v posledním případě odmítnutím, ale s fixací, která může osobu po psychické stránce poškodit (Erikson, 1999, s. 75).

2.3.2 Etapy osobnostního vývoje

Etapy osobnostního vývoje výše zmínění představitelé nazývají odlišně. V případě Freuda (Erikson, 1999, s. 29) je to nahlížení na vývoj osobnosti dle psychosexuální stránky, kde období věkové kategorie 12 let a výše nazývá genitálním stádiem, protože vývojová etapa je ukončena a osoba je schopna pohlavního styku. Ve vztahu k tématu naší práce se jako vhodnější jeví Eriksonovo dělení (Erikson, 1999, s. 75), které poukazuje na problematiku psychického vývoje osobnosti ve věku 12 až 19 let a věk dospívání popisuje hledáním vlastní identity v konfliktu s nejistotou v rámci své role ve společnosti.

A právě na toto utváření osobností adolescentů se United World Colleges zaměřuje. Využívá tak kritickou fázi života žáka k tomu, aby měl příležitost najít svou identitu. Nabízí také nové podněty k tomu, aby mohl vyjádřit vlastní názory a nové prostředí k tomu, aby mohl poznat realitu soudobého světa a využít své sociální dovednosti.

Celkový vývoj ale není založen pouze na možnostech podnětů, prostředí a příležitostech, které žákovi nabídneme, ale i na jeho samotné motivaci a vytváření žebříčku hodnot.

2.3.3 Motivace

"Vzdělání je velkým motorem osobního rozvoje, jehož prostřednictvím se stane, že dcera rolníka může být lékařkou, že syn horníka se může stát důlním vedoucím a že i dítě zemědělců se může stát prezidentem velkého národa."

Nelson Mandela (www.uwc.org)

Úzce spjatá s osobnostním vývojem v adolescentním věku je motivace, která je v neustálém procesu pohybu díky motivačním silám, způsobených projevem uspokojování potřeb (Říčan, 1973, s. 124). Při uspokojování daných potřeb je systém myšlení nastaven tak, aby upřednostnil základnější potřebu, aby mohlo dojít k uspokojení, naplnění a následné touze po hodnotově vyšší potřebě. Pobídky k motivaci můžeme rozdělit na vnější podněty a vnitřní motivy (Čáp,

Mareš, 2007, s. 149). Obě jsou velice úzce spjaté a různě se doplňují, v mnoha případech jedna posiluje druhou, takže kdyby nebylo vnějších podnětů, tak by například vnitřní motiv nebyl projevem, či naopak. Uspořádání hodnotově vyšších potřeb závisí na daném jedinci, který se snaží zaujmout, nebo již zaujímá dané postoje k určitým situacím (Říčan, 1973, s. 120). Říčan zmiňuje i jisté dělení osob dle hodnotového zaměření do skupin nazvaných dle jejich smýšlení.

U příkladu studia v zahraničí to může znamenat, že by tendence vycestovat do zahraničí nebyla realizována v závislosti na neuspokojených nižších potřebách, a to i přesto, že student má zájem poznávat nové věci, kultury. Lidská motivace je tak velice individuální a každý člověk potřebuje jiný poměr vnitřních a vnějších pobídek k tomu, aby se dostal do pohybu.

K pochopení zdrojů motivace je nutné seznámit se s pojmy jako potřeba, zájem, postoj a hodnota. Studenti se, podle jednotlivých etap vývoje osobnosti, jak je popisuje Erik Erikson, (Čáp, Mareš, 2007, s. 215), nacházejí v období, kdy touží a aktivně hledají vzory, či dokonce programy a ideologie. V případě nalezení dochází k silnému poutu se svou životní filozofií a stálosti svých zájmů, hodnot a cílů. Alternativou, protipólem je pak nesporné, nejasné vědomí o tom, kdo vlastně jsem, kým se chci stát.

Ve věku dotýkajícího se uchazečů přijímacího řízení dochází dle Eriksona k tzv. zmatení rolí a hledání identity, ega (Čáp, Mareš, 2007, s. 215). V případě, že k danému řešení krize identity nedojde, osoba může ztratit nejen potenciální energii, ale také třeba i impuls k dalšímu vývoji. Ztrácí tak motivaci, či potřebnou energii, hybnou sílu k vývoji. Na jedince je vyvíjen tlak nejen společností, ale také vlastními pocity, na tento popud dochází k hledání životních rolí, vlastního uplatnění a stability. Často je zde jistý sklon k silným krizím identity, probíhající rozladěností, zmatením, obavami, které mohou dojít až k depresím.

Motivace je termín, který byl odvozen z latinského slova „movere“ – pohybovat, hýbat. Čáp tak velmi obecně definuje motivaci jako „souhrn hybných momentů v činnostech, prožívání, chování a osobnosti. Hybnými momenty rozumíme to, co člověka podněcuje, pobízí, aby něco dělal, reagoval, nebo naopak, co ho tlumí, co mu zabraňuje něco konat, reagovat“ (Čáp, Mareš, 2007, s. 92). Ve vztahu k tématu bakalářské práce nás velice zjednodušeně řečeno budou zajímat

tyto hybné síly, které podněcují studenty doslova k pohybu, ve smyslu vycestovat do zahraničí za účelem studia na střední škole.

2.3.4 Závěrečné shrnutí teoretické části

Všechny tyto teoretické souvislosti nám umožnily nahlédnout do vývojového stádia adolescence. Blíže jsme si popsali psychologické procesy, kterými adolescenti procházejí. Souvislosti nám pomohly zjistit na co se zaměřit, a že je dobré nabídnout žákům takové možnosti a podněty, abychom v nich podpořili přirozenou touhu po zvědavosti.

Období, kdy se studenti hlásí na školy United World Colleges je staví před nové výzvy, které jsou diametrálně odlišné od toho, na co byli „doma“ zvyklí. Filozofie UWC je založena právě na tom, že studenti v této kritické fázi života, kterou Erikson nazývá zmatení rolí (Čáp, Mareš, 2007, s. 215), jsou vystavení mnohem rozsáhlejším podnětům z okolí, které v sobě soustřeďuje realitu jejich domova, ale současně realitu soudobého světa.

3 VÝZKUMNÁ ČÁST

3.1 Cíle a metody výzkumného šetření.

Cílem výzkumného šetření bylo na příkladu sítě United World Colleges popsat a analyzovat motivaci a skladbu studentů z ČR, kteří se hlásí ke středoškolskému studiu v zahraničí. Hlavní výzkumná otázka zněla, co přimělo studenty z České republiky pro podání přihlášky ke středoškolskému studiu v zahraničí, (jaká byla jejich motivace)?

Data byla získána na základě hloubkových rozhovorů s uchazeči, zúčastněným pozorováním a z dotazníků, které vyplnili členové výběrové komise. Tato data byla dále podpořena analýzou dokumentů uvedených na webových stránkách hnutí United World College, Organizací International Baccalaureate a odbornými texty, které byly relevantní pro vyhlášení výběrového řízení.

Sběr dat dotazováním byl založen na dvojím získávání dat, a to skrze polostrukturované rozhovory vedené s uchazeči (se souhlasem zákonného zástupce), s jejichž pomocí byla zjišťována motivace uchazečů pro vycestování do zahraničí za účelem studia. Druhým použitým nástrojem dotazování byl dotazník určený výběrové komisi, zjišťující, jak by měl vypadat ideální student pro takovou školu, kde vyvstaly i další otázky s tím spojené pro samotnou analýzu, například, jaké jsou preference komise na základě stanovených podmínek hnutí, anebo jak moc se liší představy komise o charakterových vlastnostech uchazečů od charakterových vlastností, které uvedli sami uchazeči.

3.1.1. Specifika kvalitativního výzkumu

Pro mou práci byl zvolen kvalitativní výzkum. Jeho charakteristikou je především časová náročnost oproti výzkumu kvantitativnímu. Kvalitativní výzkum po dlouhodobém, nebo intenzivním šetření nabízí podrobný popis skoro všeho, co se v daném prostředí odehrává, k tomuto zkoumání nám může dopomoci zaznamenávání zvuku a popřípadě i obrazu k pozdějšímu rozboru a analýze dat (Gavora, 2010, s. 181).

Vhodnými metodami pro kvalitativní výzkum jsou nestrukturovaná pozorování, narativní metoda, analýza produktů člověka či interview (Gavora, 2010, s. 36). U tohoto výzkumu existují,

mimo obecných postupů, také dva ustálené. Prvním z nich je analytická indukce, ve které se stanoví výzkumný problém, následně se sbírají údaje o prvotním případě, například jeden člověk, jedna škola, či jedna třída. Ze získaných údajů se stanovuje prvotní hypotéza, následným získáním dalších případů se prvotní hypotéza ověřuje, popř. modifikuje. Lze postupovat také obráceně a nalézat naopak případy, které hypotézu nepotvrzují a na základě tohoto vytvořit vlastní teorii o zkoumaném jevu. Druhý způsob je konstantní komparace, jako druhá z metod kvalitativního výzkumu je založena na tom principu, že si výzkumník nestanovuje hypotézu na začátku výzkumu, pouze sbírá údaje o všech případech, třídí je a hledá mezi nimi společné prvky, neboli významové kategorie. Tímto způsobem jsem postupovala ve svém výzkumu.

3.2 Charakteristika respondentů

Realizované výzkumné šetření je založeno na analýzách rozhovorů s respondenty, kteří si museli projít spolu s ostatními uchazeči o stipendium, všemi koly výběrového řízení o studium na střední zahraniční škole United World College. Studentů, kteří se do posledního třetího kola dostali, bylo celkem sedm. Z vnějších charakteristik respondentů před rozhovorem vyplývalo, že jsou všichni ve stejném věku a přicházejí z gymnázií.

3.2.1. Výzkumný vzorek

Všech sedm účastníků, kterým se podařilo dostat do posledního kola, bychom mohli nazvat, jako nejlepší adepty splňující podmínky pro tento typ studia. Vzhledem k omezenému počtu stipendií, která jsou každoročně České národní komisi nabízena, musí uchazeči předvést své klady a nejlepší vlastnosti ve všech disciplínách, které poslední kolo obnáší.

Nejprve se museli rozhodnout k tomu, aby odeslali dvě úvahy, jednu v českém jazyce a druhou v jazyce anglickém, dále životopis, obsahující též soupis mimoškolních aktivit a motivaci pro studium na UWC školách, popřípadě mohou přiložit hodnocení od svých učitelů a obdržené certifikáty, případně diplomy.

Ti, kteří zaujali odbornou porotu, tak mohli přistoupit do kola druhého, kde je čekalo náhodné rozřazování do skupin, kde už si jednotliví uchazeči přerozdělili své funkce ve skupině a procházeli různými úkoly a aktivitami, které měly komisi pomoci lépe se seznámit

s osobnostmi a jejich vlastnostmi. Vše probíhalo pod systémem přerozdělování bodů v daných disciplínách. Výstupem z tohoto systému byli uchazeči s nejvíce body dle počtu škol, tedy pět + dva pod čarou, tak aby byla udržena regulérnost. Na zúčastněné čekal pohovor v českém a anglickém jazyce, skupinová aktivita, předvedení svých prezentačních dovedností, ale také globálních znalostí. V neposlední řadě uchazeči diskutovali o některém z aktuálních témat současnosti.

Do třetího, posledního kola, vstupovali všichni úspěšní z minulého kola se stejnými podmínkami a bodové rozdíly byly smazány. V tomto kole se plnil pouze jeden úkol, který měl za účel nastavit přátelské a konstruktivní prostředí, ve kterém by se všichni uchazeči cítili příjemně a vítáni. Současně byl čas využit pro pohovory s rodiči o problematice UWC a tím spojených náležitostech, ale také měl ukázat, jak by to na UWC škole mohlo vypadat a jak se k tomu dokáží oni sami postavit.

Osobně jsem se účastnila kola druhého, kde jsem se seznámila s prostředím a principy hnutí United World Colleges a průběhem výběrového řízení. Mohla jsem se blíže seznámit také se samotnými účastníky, kteří poté během rozhovorů měli otevřenější přístup při odpovědích na mé otázky. Rozhovory pro účely této bakalářské práce probíhaly během třetího kola v momentě, kdy měli jednotlivci za sebou rozhovor s komisí a již je čekalo pouze vyhlášení výsledků a oficiální ukončení dne. Mnozí z dotazovaných byli nervózní, což bylo pochopitelné, ale díky tomuto načasování bylo možné se vyhnout případným zkresleným odpovědím v případě jejich neúspěchu. Uchazeči byli upozorněni, že tento rozhovor za účelem této bakalářské práce nemá vliv na výsledky výběrového řízení a veškeré informace budou použity pouze pro účely výzkumu.

U konstantní komparace, která byla zvolena pro náš případ, jsou všechna data, která souvisí s výběrovým řízením posbírána, utříbena a následně jsou z nich vybírány společné prvky a opakující se vzorce.

3.3 Popis realizace výzkumného šetření

K získávání dat u analytické indukce jde vždy o záměrný výběr případů, protože osoby představující případ mohou o daném prostředí podat informačně bohatý a pravdivý obraz. Tento

postup nazýváme reprezentativním výběrem pro dané prostředí (Gavora, 2010, s. 36).

3.3.1 Příprava a průběh rozhovoru

Bylo zapotřebí utříbit si cíle výzkumu a adekvátně tomu zvolit správné hlavní okruhy otázek, které se týkaly školy, rodiny a zájmů studentů. Z teoretického podkladu pak bylo sestaveno sedm otázek zohledňující tato témata. Otázky byly předloženy respondentům a ti jim porozuměli velmi dobře. Jednotlivé rozhovory trvaly přibližně 20 – 30 minut.

3.3.2 Rozhovor

Rozhovor zařazujeme mezi explorativní metodu získávání dat, významně se na ní podílí také spontánní diskuze, proto si pečlivě všímáme verbálního vyjadřování (zvláštnosti řeči, slovní zásoba, pohotovost), tak i nonverbálního chování (celkové chování, emoční napětí, mimika a gesta). Rozhovor dělíme na čtyři stádia a to úvod, vzestup, dosažení cíle a závěr. V úvodní části se věnujeme příjemnému navození atmosféry a zároveň se snažíme přizpůsobit svůj postoj ke každé individualitě.

Uchazeči byli seznámeni se záměrem provést toto šetření již v úvodní části výběrového řízení, kde byl stručně představen také záměr bakalářské práce. Rozhovory probíhaly v průběhu přijímacího řízení v prostředí Prague College v Praze. Zde jsem využila samostatnou učebnu, kde jsem hovořila s každým účastníkem zvlášť. Každý z účastníků byl srozuměn s podstatou prováděného rozhovoru a první kladená otázka vedla k získání souhlasu s interview, na které jsme plynule navázali otázkami, které se týkaly kategorií škola, rodina a zájmy, skrze které jsem později mohla definovat společné prvky jednotlivých rozhovorů.

S sebou jsem měla předem připravenou sadu několika typů otázek, jasně formulovaných, aby dotazovaný rozuměl a neměl problémy s odpovědí. V rozhovoru jsem dle literatury (Švaříček, Šedřová, 2010, s. 13) kladla otázky pouze takové, které nenaznačovaly správnou odpověď. U otázek použitých v mých rozhovorech je kladen důraz na rozmanitost, nicméně velkou část tvoří otázky otevřené, tak aby byl respondent přinucen odpovědět minimálně jednou větou.

3.3.3 Polostrukturovaný rozhovor

Kvalitativní metoda používá k získání potřebných komplexních informací daného jevu rozhovor, a

to buď hloubkový, nebo polostrukturovaný (Švaříček, Šedřová, 2010, s. 13). Prvotní šablonu tvoří určité schéma otázek pokládaných při rozhovoru, je dobré jejich pořadí v průběhu rozhovoru měnit a rozšiřovat tyto otázky podle situace. Pro náš případ kvalitativního výzkumu se jevila možnost polostrukturovaného rozhovoru, který je používán při interview velmi často a z hlediska situace, která umožnila mít všechny studenty k dispozici během jednoho dne, jako nevhodnější nástroj. Rozhovor bylo vhodné uskutečnit právě ve fázi třetího kola, kdy mají především velkou možnost dostat stipendium a zároveň lze získat svolení k rozhovoru od zákonných zástupců, jelikož žádný z nich není zletilý.

3.4 Popis záznamu a analýzy dat

3.4.1 Hloubkové rozhovory

V rámci přátelského pohovoru bylo účastníkům výběrového řízení položeno osm otázek, které byly spolu s odpověďmi zaznamenávány na diktafon. Následně byly přepsány do elektronické formy a dále analyzovány v počítači. Z polostrukturovaných rozhovorů (interview) byla přepsána všechna získaná data od uchazečů na výběrovém řízení na školy UWC, kteří prošli a do závěrečného kola. Následně jsem texty seřadila do tabulky a následně je použila pro segregaci jedinečných a opakujících se odpovědí. Díky takto seřazené tabulce se později orientuji při popisné kvalitativní analýze.

3.4.2 Kódování

Postup kódování má dané jednotlivé fáze otevřeného kódování, kdy je zapotřebí ze získaných dat vybrat a kategorizovat jednotlivé jevy, které umístíme pod uměle vytvořené kategorie (Hendl, 2005, s. 207). Tyto pojmy pak umísťujeme dle jejich významnosti do hlavních kategorií, nebo subkategorií.

Následuje kódování, pod kterým si můžeme představit rozkrývání významu získaných dat, která následně interpretuji. Kódování může vést k selekci dat, axiálnímu, nebo otevřenému kódování, přičemž lze všechna kódování propojit (Hendl, 2005, s. 246).

Kódování získaných dat v této práci probíhá ve formě otevřeného kódování, tedy tematicky rozkrývám úseky z textu (Hendl, 2005, s. 247), přičemž údaje propojuji vazbami souvislostí,

kontextů, interakcí. Snažím se je nalézt a zjistit, v jakém vztahu se nacházejí, záměrně věnuji pozornost odchylkám a zvláštnostem, ale i podobnostem, to vše je, dle Hendla (2005, s. 246) kriticky důležité.

3.4.3 Otázky použité v rozhovoru

Pro vytvoření otázek jsem nepoužila žádný předem definovaný soubor otázek, a to především z důvodu specifického prostředí a problematiky. Konkrétně níže v textu uvádím přesné znění otázek a jejich rozdělení do kategorií vhodných pro použití v analýze. Otázky byly tvořeny tak, aby bylo dosaženo požadované obsahové stránky u odpovědí a zároveň tak, aby při časové náročnosti průběhu rozhovoru neztratily na atraktivitě.

Hlavní okruhy otázek v rozhovoru:

A. Škola

- A1 Vyjmenuj prosím, jaké jsou Tvé důvody pro podání přihlášky do výběrového řízení UWC?
- A2 Co konkrétního je Tvou motivací pro vycestování do zahraničí?
- A3 Máš nějakou předchozí zkušenost se studiem v zahraničí?

B. Rodina

- B1 Z jakého prostředí pocházíš, z jaké školy?
- B2 Je tvá rodina úplná/neúplná?

C. Zájmy

- C1 Jaké mimoškolní aktivity Tě charakterizují? (Mimo studium a jazyky)
- C2 Vezmeme-li v potaz Tvůj žebříček hodnot, jaké by byly Tvé tři top.
- C3 Vyjmenuj 5 charakteristických vlastností, které Ti budou ku prospěchu na škole.

3.4.4 Dotazník

Nedílnou součástí mé práce je také dotazník směřovaný členům komise, jelikož jsem měla v plánu s nimi také učinit polostrukturované rozhovory, v konečném důsledku jsem byla

okolnostmi přinucena vybrat si metodu získávání dat pomocí dotazníku. Celý den se komise věnovala nejprve uchazečům, později rodičům a bylo tak principiálně nemožné vyhradit nějaký čas pro rozhovor se mnou. A jelikož každý ze členů studuje, pracuje, nebo bydlí někde úplně jinde, následně nebylo pro mě možné, abych rozhovory provedla, a právě proto jsem každému z nich zaslala elektronickou formou dotazník s prosbou o jeho vyplnění, přičemž všichni byli natolik vstřícní, že mi je obratem zaslali vyplněné.

Díky této malé změně však mohu využít zajímavého konceptu triangulace dat kombinací kvalitativního a kvantitativního přístupu (Švaříček, Šedřová, 2010, s. 202). Touto triangulací se však nepokouším zjišťovat validitu svého výzkumu, ale snažím se podpořit získané poznatky o další informace zkoumaného jevu. Prostřednictvím dotazníkového šetření se pokouším o lepší konzistenci dat získaných analýzou polostrukturovaných rozhovorů a odborných dokumentů.

3.4.4.1 Popis zkoumaného vzorku pro dotazníkovou metodu

Hodnotitelskou komisi tvoří převážně absolventi škol United World Colleges, nebo dlouhodobí spolupracovníci s tímto hnutím. Jedná se většinou o vysokoškolsky vzdělané osoby. Ve zkoumaném vzorku byli 3 ženy a 4 muži. Všichni respondenti se na hodnocení výběrového řízení podílejí již delší dobu, tzn., že jejich zkušenost s hodnocením uchazečů o stipendia přesahuje alespoň čtyři roky.

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jak členové hodnotitelské komise vnímají ideálního uchazeče s ohledem na principy a hodnoty, které jsou v rámci hnutí UWC deklarovány. Pro tento typ šetření byla využita kvantitativní metoda, jež pracuje s nashromážděnými a srovnanými daty (Švaříček, Šedřová, 2010, s. 207).

Dotazník obsahoval celkem 8 otázek, z nichž 4 byly uzavřené a 4 otázky umožňovaly širší rozepsání se k danému tématu. Dotazníkové položky byly následující: Jaké jsou podle tebe 3 nejdůležitější osobnostní a charakterové vlastnosti uchazeče o UWC stipendia pro zvládnutí studia na UWC škole; Uveď 5 kritérií v pořadí od nejdůležitějšího, podle kterých hodnotíš vhodného UWC studenta; Jsou podle tvého názoru uchazeči ve druhém kole o stipendium seznámeni s hlavními hodnotami UWC hnutí?; Pokud ano, tak u každé hodnoty prosím uveďte na škále od 5 do 1, zdali studenti jsou zpravidla seznámeni (5 odpovídají zcela, 1 neodpovídají)

s danými hodnotami; Z pohledu člena komise, prosím, uveďte, co vnímáte za největší motivaci pro studenty, kteří se hlásí na UWC školy?; Jak velký význam pro výběr studenta má (na stupnici od 5 - nejvíce do 1 - nejméně) věková zralost, osobnostní vyspělost, znalost angličtiny, akademický prospěch, zkušenost s cizím prostředím, domácí (materiální) zázemí; Co je podle Vašeho názoru důležitější: potenciál studenta k rozvoji, anebo již prokázané výsledky. Poslední otázka umožňovala hodnotitelům vyjádřit svou představu o ideálním studentovi.

V této kapitole jsme si uvedli, jakým způsobem jsem zacházela se získanými daty a jak vypadala moje příprava pro uskutečnění samotného výzkumu. Nyní se zaměřuji na samotné vyhodnocení.

3.5 Prezentace výsledků výzkumného šetření

V této části práce jsou popsány odpovědi respondentů (uchazečů o stipendia na školy UWC) na otázky, které jim byly položeny v rámci polostrukturovaných rozhovorů. Odpovědi všech zúčastněných žáků jsou porovnány. Analýza dat se soustřeďuje především na klíčové kategorie pro motivaci studentů a dále oblasti, které se nejvíce shodují a ty, které jsou naopak odlišné. Bakalářská práce se dále zaměřuje na to, co spojuje uchazeče vybrané pro studium v zahraničí a v čem se lišili oproti studentům, kteří u přijímacího řízení neuspěli, s ohledem na to, že rozhovory probíhaly ve chvíli, kdy uchazeči ještě nebyli seznámeni s tím, zdali uspěli, nebo ne.

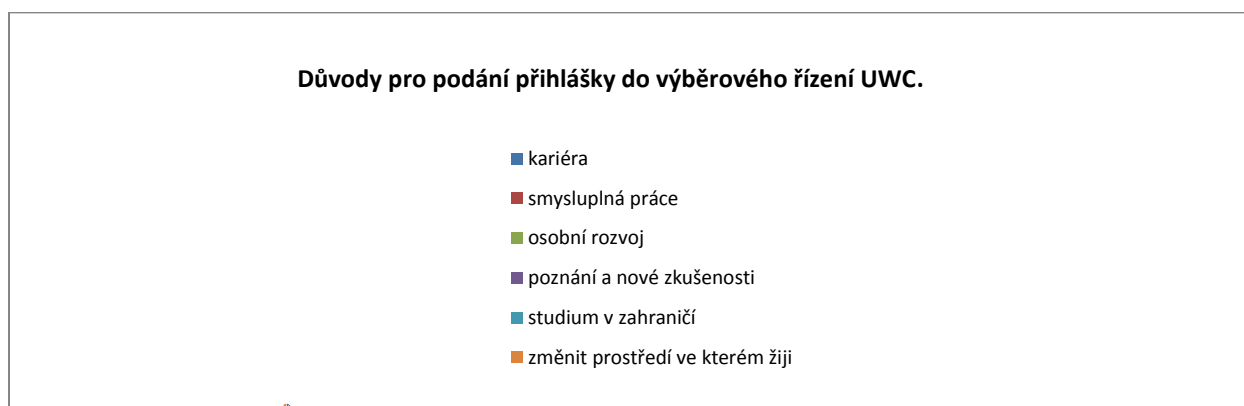
3.5.1 Výsledky šetření polostrukturovaných rozhovorů

Zpočátku byly položeny otázky, které se přímo týkaly motivace studentů k podání přihlášky a následně otázky ohledně motivace k vycestování do zahraničí, jejich rodinného zázemí, žebříčku hodnot. V odpovědích respondentů byly dle kategorií nalezeny a analyzovány odpovědi.

Ústřední kategorií **byla touha po poznání něčeho nového** zejména v cizí zemi. Univerzální odpovědí bylo poznání určité školy, dané země, poznání studentů a současně lepší východiska pro studium na univerzitách. Studenti tuto příležitost vnímali jako výzvu, či zkoušku, kterou chtěli zkusit. Současně se u studentů projevovala velká míra realismu a sebereflexe svých schopností

v porovnání s předpokládanými výzvami, které se od studia v zahraničí očekávaly – toto nemusí odpovídat realitě, vzhledem k tomu, že zkušenost studia na školách UWC je natolik specifická, že ji nelze nahradit čtením brožur a informativních letáků.

Druhou nejčtenější kategorií byl **osobní rozvoj, stejně tak jako příležitost pro změnu a zlepšení společnosti**, která se vyskytovala, jako motivace pro studium v zahraničí. Rozvoj osobnosti byl charakterizován, jako možnost získat **kvalitní vzdělání**, kterého by se jim, dle jejich slov v českém vzdělávacím systému nedostalo, a tím si zlepšit vyhlídky pro navazující univerzitní studium a uplatnění se v profesním životě. Tyto odpovědi mohou reagovat na nespokojenost studentů s českým vzdělávacím systémem, kdy uchazeči, kteří přestože dosahují velice dobrých výsledků ve vzdělávání, nejsou spokojeni s obecným pojetím výuky v dnešních školách a touží po dalších výzvách ve vzdělávání a chtějí si nadále rozšiřovat své obzory. Toto lze ilustrovat u odpovědi jednoho studenta, který zmínil, že by rád změnil prostředí, ve kterém se vzdělává.

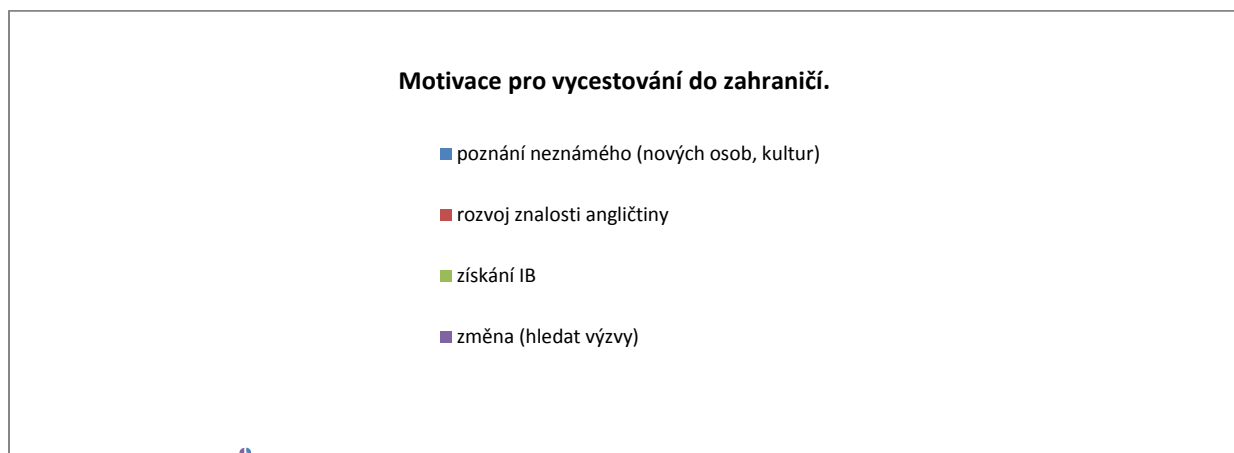

tabulka (1)

Uchazeči celkově chápali studium na UWC škole jako důležitý mezník pro posun ve svém životě, avšak nedokázali konkretizovat, v čem jeho výjimečnost spočívá. Jeden z uchazečů však dostatečně identifikoval vzdělávací systém UWC škol, jako jeden z důvodů pro podání své přihlášky, protože se soustředil na program International Baccalaureate, který vnímal velice pozitivně.

Jednotlivé motivace studentů pro podání přihlášky se dále lišily v tom, jak moc byli studenti seznámeni s prioritami hnutí UWC. Účastníci, kteří měli více nastudovány priority hnutí a byli seznámeni se systémem vzdělávání, tak byli lépe schopni reflektovat přínosnou hodnotu studia

na UWC školách. Ti, kteří si se seznámením práci nedali, byli soustředěni spíše na možnost vycestovat a poznat jednotlivé země, ve kterých se UWC školy nacházejí.

tabulka (2)

Kategorie soustředěná na **lepší profesní a kariérní uplatnění**, jež je spojená s uplatněním a **realizací svých snů a nalezení smysluplné práce**, kterou by eventuálně respondenti mohli vykonávat, byla ojedinělá. Nejednalo se tak o lepší kariérní vyhlídky, ale spíše konkrétní naplnění osobních představ o tom, co by respondent v budoucnu rád vykonával. Tato odpověď se objevila u respondentů, kteří prošli **silnou životní zkušeností**, která ovlivnila jejich žebříček hodnot.

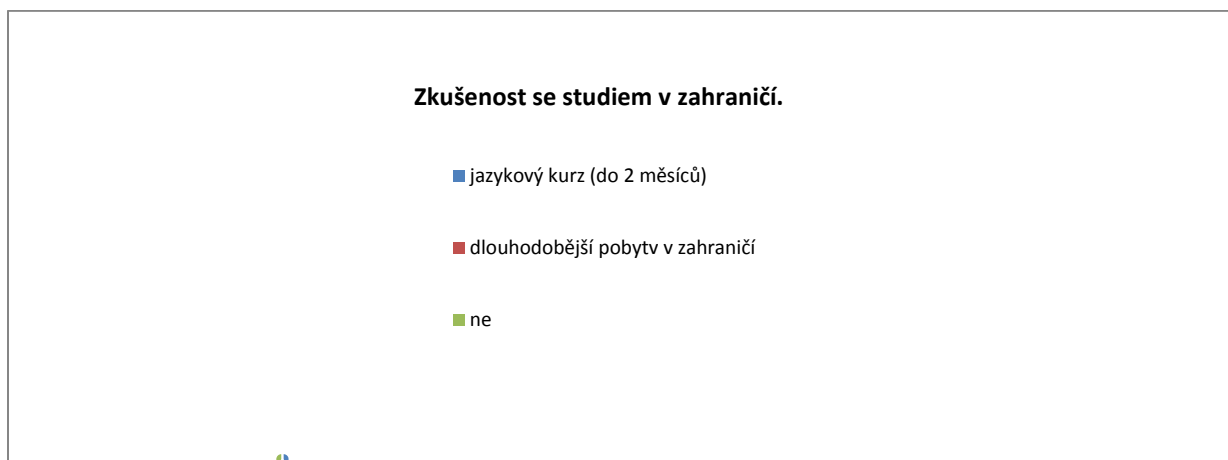
Další zmínku lze zařadit do kategorie **získání stipendia**, jako důvod pro účasti ve výběrovém řízení, jistou roli hrála i finanční stránka. Respondenti totiž usilovali nejen o možnost získat místo na zahraniční mezinárodní střední škole, ale zejména plné/částečné stipendium, které by jim umožnilo studium na zahraniční střední škole po dobu dvou let bez větších investic. S ohledem na tuto skutečnost, pouze jeden respondent uvedl to, že by si jinak studium v zahraničí nemohl z finančních důvodů dovolit. Tato informace svědčí o uvědomění si všech náležitostí, které se studiem souvisí.

Odpovědi uchazečů, kteří **neuspěli** ve výběrovém řízení, byly více strohé a soustředily se v obecné rovině na změnu, jako motivaci pro studium v zahraničí, případně „praktikování poznání“. Odpovědi byly soustředěny na přítomnost, respektive brzkou budoucnost spojenou s vycestováním.

Úspěšní uchazeči ve výběrovém řízení měli větší představu o možnostech, které jim studium v zahraničí nabízí, byli více srozuměni s hodnotovým systémem a programem obecně. Měli širší představu o konkrétních možnostech poznání nových kultur, odlišných lidí a prostředí, vnímali studium v zahraničí, jako výzvu k osamostatnění se a rozvoji jazykových znalostí.

Odpovědi respondentů nepotvrdily, že předešlá zkušenost se studiem v zahraničí je hlavní motivací pro podání přihlášky pro získání stipendia. Ve všech případech studenti hovořili o zahraniční zkušenosti, jako o velice přínosném kroku ve svém životě, které by jim umožnilo vnímat věci z nové perspektivy a na kterou by rádi navázali, případně rozvinuli, ale toto bylo spíš v úrovni výše popsané osobní výzvy a touhy po poznání nových věcí. Tento fakt potvrdili i ti uchazeči, kteří zkušenost se studiem v zahraničí neměli, ale jejich představy a očekávání byly podobné jako od těch, kteří již měli možnost projít vzdělávacím programem v zahraničí.

Jako **hlavní motivace** vyplynula niterní touha po poznání, která vychází z jejich hodnotového systému a odhodlání poznávat něco nového, neprozkoumaného. Dotazovaní většinou vycházeli ze zkušeností se zahraničními vzdělávacími pobyty ve formě jazykových kurzů, letních vzdělávacích pobytů v zahraničí, či návštěvy příbuzných, kteří v zahraničí žijí dlouhodobě.

tabulka (3)

Výrazně zastoupenou kategorií uchazečů je těch **s pracovním či studijním pobytem osoby, která byla vzorem pro uchazeče o stipendium**. Studenti vnímali své vzory v osobách blízkých, rodinných příslušnících, kteří tvrdě pracovali o zabezpečení rodiny, ale v mnoha případech to byla právě tato pracovní zkušenost osob blízkých v kombinaci s pobytem v zahraničí, a to

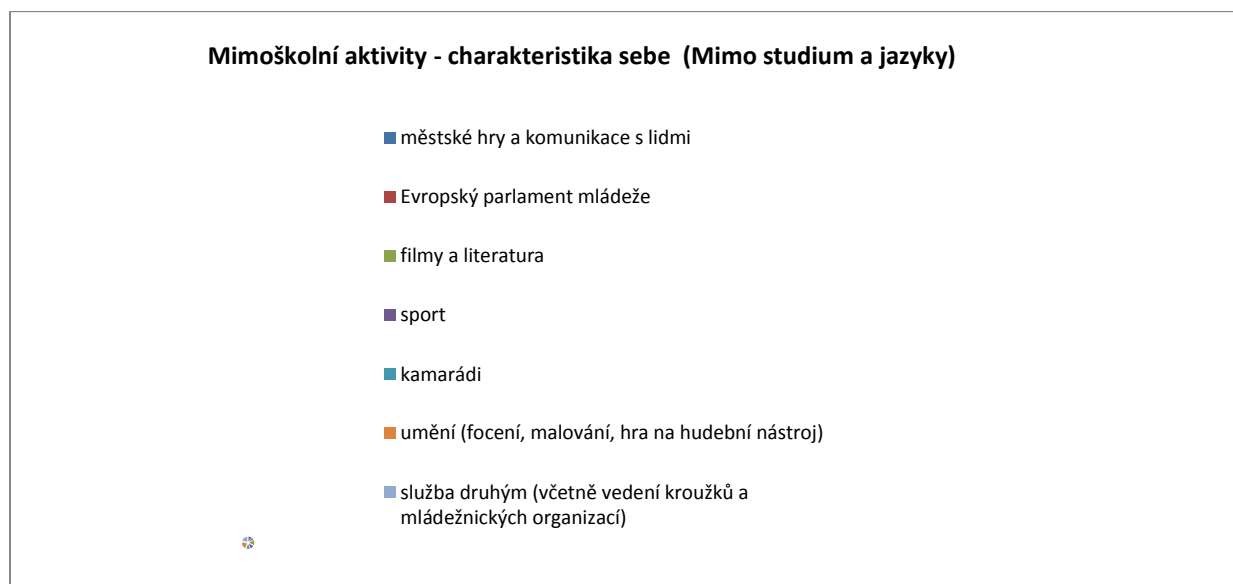
zejména pracovním, kterou uchazeči během rozhovorů vyzdvihovali, a to i s ohledem na otázku, která směřovala k identifikování jejich osobních vzorů. Vzorem pro uchazeče proto byly především osoby z okruhu rodinných příslušníků, anebo osob blízkých, kteří vycestovali spíše než za „turistickým poznáním“, za dosažením svých životních cílů, které viděli v zahraničí bližší než v České republice. U uchazečů, kteří přicházeli z jiného nežli českého národnostního prostředí, byla silná touha po dosažení cílů, spojených se získáním kvalitního vzdělání a uplatnění se v životě, která by se odvíjela právě od studia na prestižní střední škole. Své vzory viděli v rodičích a příbuzných, kteří přicestovali za vizí lepších ekonomických podmínek do České republiky, kde v současné době tvrdě pracují a našli zde svůj domov.

V rozhovorech se dále objevovala další důležitá kategorie, která ovlivnila motivaci získat stipendium na United World College. U respondentů, kteří si prošli **silnou životní zkušeností**, se objevovala mnohem jasnější představa a očekávání od studia v zahraničí. Tyto životní mezníky, v mnoha případech představovaly ztrátu blízkého člena rodiny a s tím spojené osamostatnění se. Respondenti vnímali téma tohoto typu velmi citlivě, ale vzhledem k jejich osobní vyzrálosti byla komunikace velmi otevřená a bylo jasné, že jsou připraveni sdílet tuto zkušenost i s okolím. Pro uchazeče bylo složité životní období milníkem pro nastavení životních priorit a uvědomění si a **formulování životních cílů**. V tomto ohledu například jeden respondent uvedl touhu studovat medicínu, jež byla právě úzce spjata s tragickou událostí v jeho rodině.

Uchazeči dále uváděli jako důležitou kategorii nacházet se v **podnětném prostředí** (a to ať už školy, nebo obce, ve které žijí). S ohledem na skutečnost, že respondenti nepocházeli ze znevýhodněného prostředí, případně znevýhodněných oblastí České republiky - byli jak z hlavního města, tak i z měst krajských, ale i vesnic – tak se dá konstatovat, že nečelili závažnějším překážkám v dosahování svých životních cílů. Pouze v jednom případě student uvedl, že není spokojen s prostředím, ve kterém vyrůstá, ale v ostatních případech si byli respondenti schopni nalézt vše potřebné pro realizaci svých cílů. V obecné rovině pak lze konstatovat, že uchazeči byli v prostředí, ve kterém vyrůstají velmi aktivní a byli schopni kompenzovat případné nepodnětné prostředí (malé město, nedostatek někým jiným organizovaných mimoškolních aktivit), aktivitami vlastními.

Do jisté míry lze výše zmíněné nazvat **společenskou angažovaností** ve veřejném životě a zapojením do různých společenských, kulturních a sportovních aktivit, která byla velmi charakteristická pro většinu uchazečů o stipendia na UWC školy. Limitem pro aktivní zapojení ve veřejném životě sice bylo v některých odpovědích již zmíněné prostředí, ve kterém daný uchazeč vyrůstá, ale na druhou stranu, i toto bylo kompenzováno schopností respondentů podílet se na vytváření prostředí, ve kterém žijí.

Propojení osob s veřejným životem je chápáno, jako zapojení se do různých aktivit, ať to už byly aktivity spojené přímo se školou, kterou uchazeči navštěvovali, nebo i aktivity, které sami vyhledávali. Typickou charakteristikou pro uchazeče o stipendia na UWC škole bylo aktivní vyhledávání, tvůrčí činnost a vedení kroužků. Tato kategorie by se dala označit jako **aktivní participace ve veřejném životě** spojená s tvořivostí. Kromě klasických aktivit, jako je hra na hudební nástroj, focení, sport, se objevovala také aktivita zaměřená na službu druhým, a to ať už prostřednictvím neziskových organizací, nadací, tak i v rámci například doučování ve škole nebo něco ve smyslu zapojení se do místních komunit. Snaze být aktivní odpovídaly také výpovědi respondentů, kteří zmiňovali, že je pro ně důležité nenudit se a být zaneprázdněný.

tabulka (4)

Důležité je zmínit, že adepti, kteří byli méně aktivní, se do třetího kola ani nedostali, zejména proto je tento okruh velmi spjatý u všech dotazovaných. Uchazeči, se kterými probíhaly rozhovory, měli obecně širokou škálu mimoškolních aktivit a byli společensky aktivní.

V oblasti **žebříčku hodnot** respondenti věnovali největší pozornost svým kamarádům. Odpovědi vycházely z každodenního kontaktu v rámci okruhu svých známých, kde kamarádi hráli nejvýznamnější roli. S tím byly spojeny také aktivity v různých zájmových kroužcích, sportu apod. Z toho lze vyjádřit, že uchazeči hlásící se na UWC školy jsou obecněji více aktivní, více se zaměřují na mimoškolní aktivity a především kolektiv, ve kterém se nacházejí.

Pojmem láska, jako hodnotu zmínil pouze jeden respondent. Podobně tomu bylo například ve vztahu k přírodě a prostředí, ve kterém respondenti žijí, dále pak u svobody, ne-přetvářky (tzn. jaká si opravdovost v životě) a naplnění života ve smyslu seberealizace.

Žebříček hodnot, tři top.

1	Kamarádi
2	Rodina
3	Vzdělání
4	Život a ...
5	Uplatnění se
6	Láska
7	Prostředí
8	Svoboda
9	Nepřetvařovat se

tabulka (5)

Vlastnosti, jako prospěšné a vhodné během studia v zahraničí, bylo cílem zjistit, jaké své silné stránky uchazeči vnímají jako užitečné pro studium v zahraničí na zahraniční mezinárodní škole. Zajímavé bylo také zjištění, jak moc si jsou uchazeči vědomi možných rizik a výzev, které jsou spojeny s dvouletým studiem na zahraniční škole.

Při sebehodnocení kvalit pro studium v zahraničí vnímali respondenti jako potřebnou vlastnost pro studium na UWC školách společenskost, komunikativní a otevřený přístup. Tato kategorie odpovídala charakteru uchazečů, kteří se většinou hodnotili jako extroverti s dobrými komunikačními vlastnostmi. Jednalo se tak zejména o navazování nových společenských vztahů, schopnost socializace v novém prostředí. A až na jednoho uchazeče, se všichni ostatní ve vlastnostech shodovali. Z tohoto zjištění lze usoudit, že je to právě **komunikační dovednost, navazování nových kontaktů a otevřenost**, kterou uchazeči považují za nejdůležitější pro úspěšné zvládnutí studia.

Podobně tomu bylo u schopnosti být aktivní, a to sportovně, kreativně či společensky. Toto odpovídalo zjištění a snaze po aktivní participaci ve společnosti. Z výsledků je patrná docela dobrá sebereflexe svých vlastností. Logicky vzato, aktivní uchazeči, kteří jsou v neznámém prostředí, do kterého se vydali dobrovolně, by měli být také komunikativní, aby byli schopni navazovat nové kontakty a vytěžit z daného prostředí co nejvíce zkušeností a poznatků. Každopádně to vypovídalo o velice dobré **sebereflexi** respondentů v tom, co je od nich na zahraniční škole očekáváno s tím, jaké mají vlastnosti a schopnosti. Umění sebereflexe bylo dále promítnuto do dalších oblastí, které respondenti zmiňovali jako potřebné pro zvládnutí studia v zahraničí, jimiž byly cílevědomost a odhodlání pustit se do něčeho nového. Tomu odpovídaly také vysoké ambice ve studiu a talentu. Podobně tomu bylo u schopnosti empatie ochoty pomoci. **Právě ochota pomoci druhým, jako forma empatie, snaha o porozumění je jedna z priorit hnutí United World College.** Za zmínku také stojí všímavost, či zvědavosti, jako vlastnost, která je spjata s kategorií, či schopností **čelit novým výzvám a vycházet s nimi, adaptovat se**. Dvěma uchazeči byla dále ještě zmíněna tvrdohlavost ve smyslu nenechat se jen tak ovlivnit názorem druhých, jako možná forma **stability**.

Mezi vlastnosti, jež se objevily na celém seznamu pouze jedenkrát, patřily: tolerance a nekonfliktnost, zodpovědnost a schopnosti vést lidi; dále pak schopnost adaptace; dobrý vztah k přírodě a realistické myšlení. Konkrétně lze říci, že ve výběrovém řízení byli úspěšní ti respondenti, jejichž odpovědi měli více společných rysů.

Charakteristické vlastnosti, které studenti vnímají jako prospěšné na UWC škole.	
■ společenkost	■ zvědavost
■ aktivita	■ sebevědomí
■ otevřenost	■ ambice
■ tolerance	■ tvrdohlavost
■ adaptace	■ nápaditost
■ originalita	■ smysl pro pořádek
■ zodpovědnost	■ realistické myšlení
■ ochota	

tabulka (6)

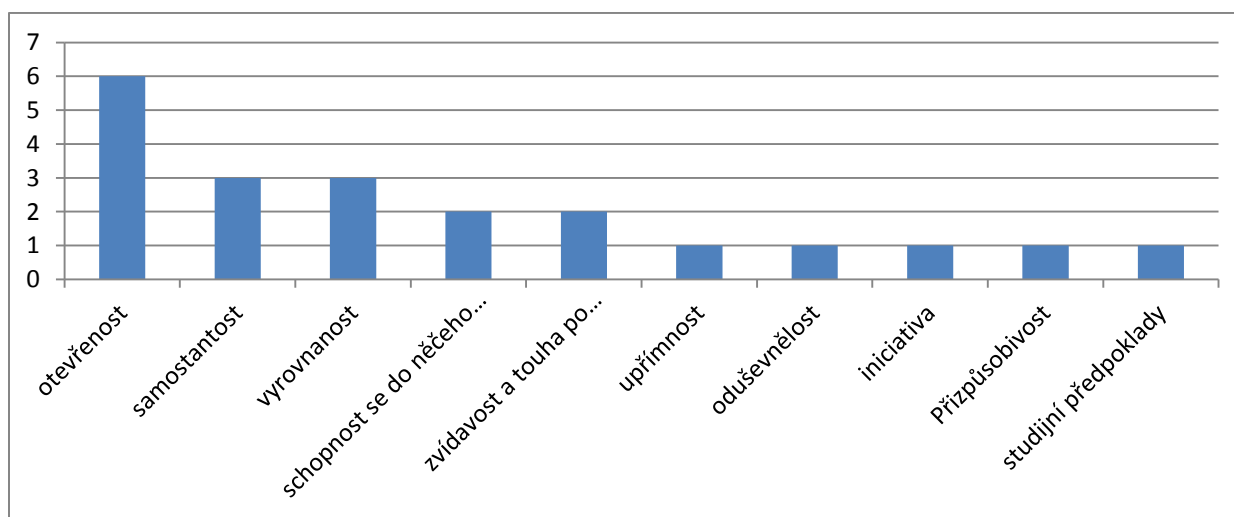
3.5.2 Vybrané výsledky dotazníkového šetření

Cílem dotazníkového šetření bylo zjistit, jak členové hodnotitelské komise vnímají ideálního uchazeče s ohledem na principy a hodnoty, které jsou v rámci hnutí UWC deklarovány.

Dotazníkem jsem v první otázce zacílila na vlastnosti uchazeče. Jaké jsou podle tebe 3 nejdůležitější osobnostní a charakterové vlastnosti uchazeče o UWC stipendia pro zvládnutí studia na UWC škole.

Cílem této otázky bylo zjistit, jaké osobnostní a charakterové vlastnosti hodnotitelská komise u uchazečů o stipendia hledá. Tato otázka měla ze zjištěných informací z rozhovorů s žáky konfrontovat s tím, co považuje komise za důležité pro zvládnutí studia na UWC školách. Záměrně byly požadovány pouze 3 vlastnosti, tak aby byly zvoleny pouze ty nejdůležitější.

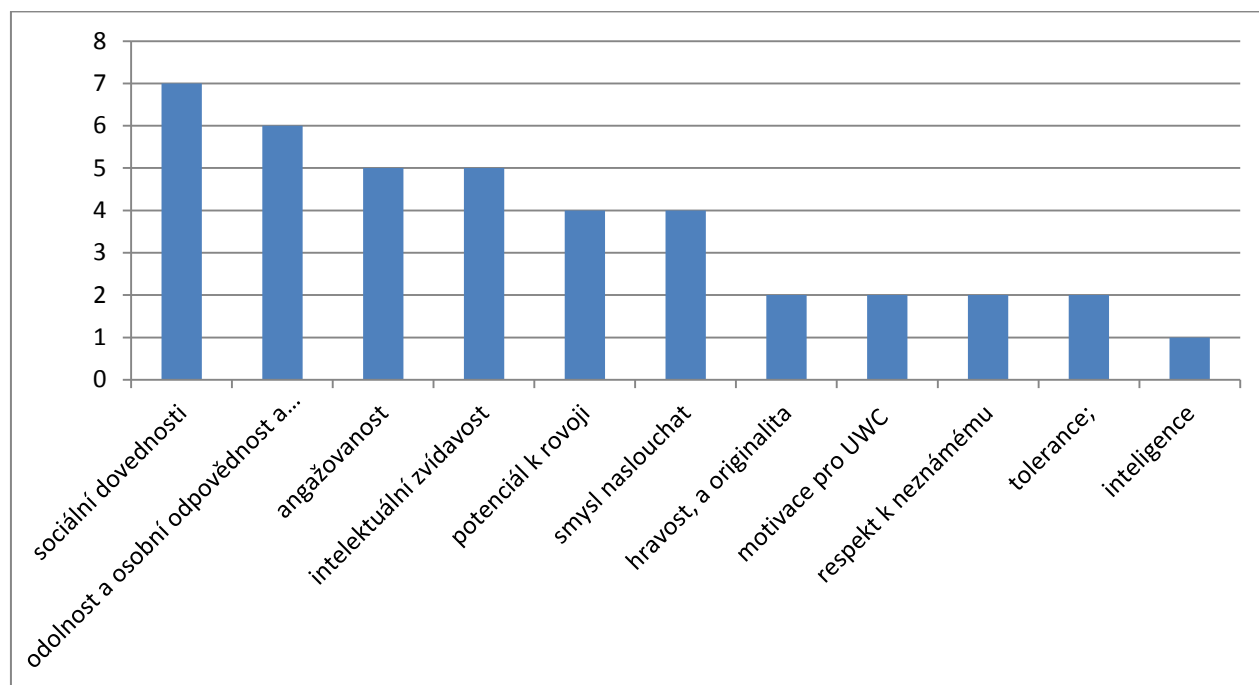
Šetření tak poukázalo na otevřenost, jako nejdůležitější vlastnost, kterou ze zkušenosti hodnotitelská komise považuje pro úspěšné zvládnutí studia na UWC škole. Následující byla osobní zralost (vyrovnanost, integrita), stejně jako samostatnost. Mezi další opakující se vlastnosti patřila touha po poznání a schopnost se pro něco nadchnout. Šetření poukázalo celkem na 10 vlastností, které 7 členů komise uvedlo a považovali je za důležité. Další charakterové vlastnosti již nelze seřadit do jednoznačných kategorií, proto jsou uvedeny v následující tabulce samostatně.

Tabulka (7) Charakterové vlastnosti uchazečů.

V rámci hodnocení vhodných budoucích žáků UWC panovala velká shoda v tom, jaké jsou a jak jsou důležité jednotlivé vlastnosti uchazečů. Jeden z respondentů vědomě uvedl kritéria, která byla určena UWC International Office, kterými jsou intelektuální zvědavost; sociální dovednosti; angažovanost (zapojení se do společenského dění); odpovědnost a akademická zdatnost; osobní zodpovědnost; a motivace pro hodnoty UWC.

Důležité zjištění bylo, že většina těchto vlastností (s výjimkou motivace pro UWC) byla identifikována minimálně 5 respondenty ze 7.

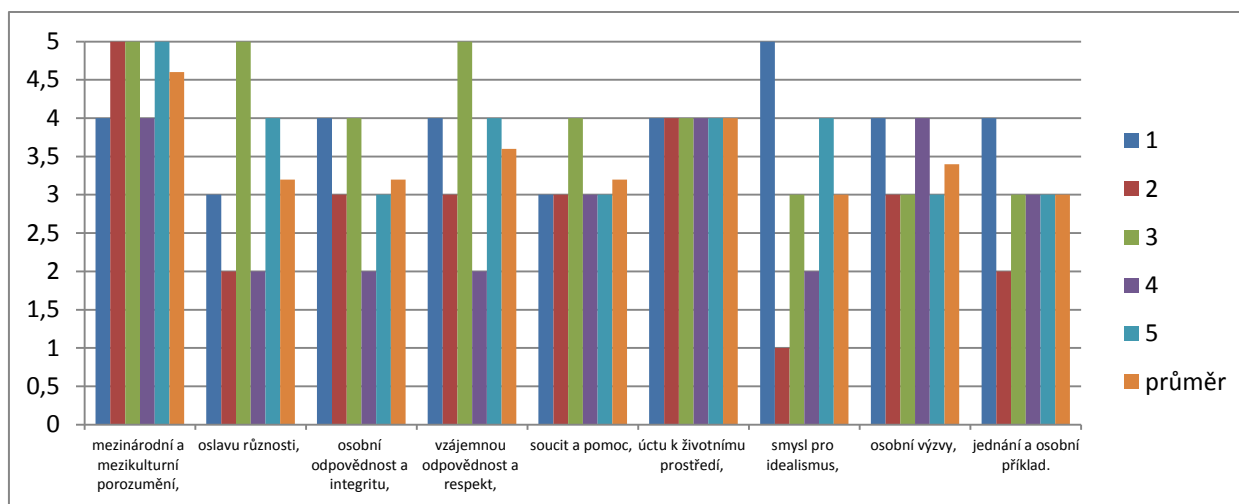

tabulka (8) Důležité vlastnosti uchazečů.

Dále byli členové komise podrobeni otázce, zdali jsou toho názoru, že uchazeči ve druhém kole o stipendium jsou seznámeni s hlavními hodnotami UWC hnutí. Odpověď na tuto otázku byla jednoznačná, všichni respondenti odpověděli stejně, že uchazeči jsou s hodnotami hnutí seznámeni.

Následující dotaz měl proto ujasnit, do jaké míry mají členové hodnotitelské komise pocit, že jsou uchazečům jednotlivé hodnoty jasné. Jedná se o hodnoty, které jsou popsány v úvodní části bakalářské práce. 2 ze 7 respondentů na tuto otázku neuměli odpovědět.

Zde je viditelné, že nejvíce bodů získalo mezinárodní a kulturní porozumění, což vyplývá i z podstaty mezinárodního stipendia. Zajímavá je však následující hodnota, kterou je úcta k životnímu prostředí. Dále se objevila vzájemná odpovědnost a respekt, za kterou následovala osobní výzva. Nejmenší ohlasy získalo jednání a osobní příklad, a také smysl pro idealismus.

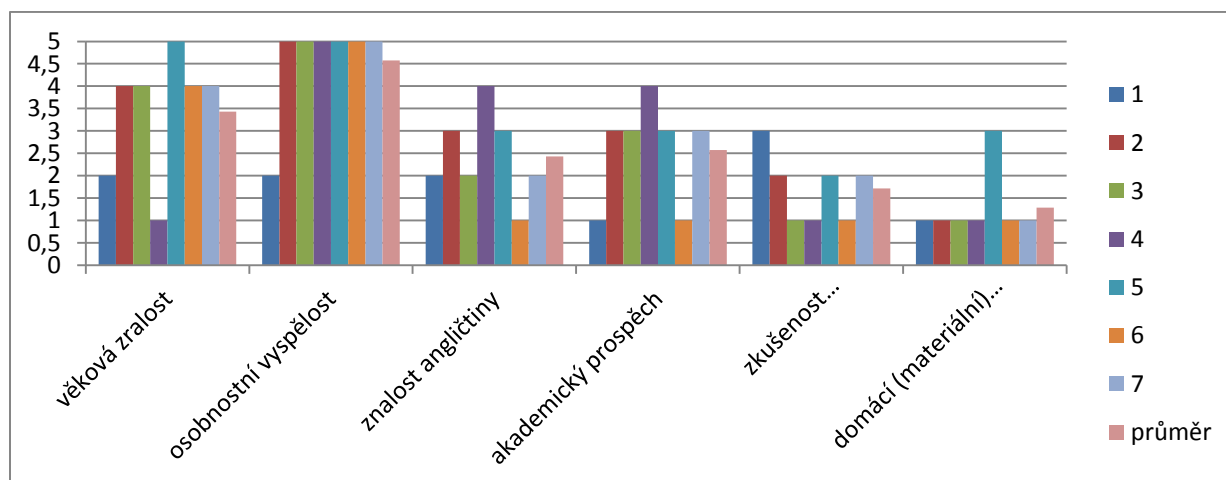

tabulka (9) Jasnost hodnot UWC uchazečům.

Když byli členové komise tázáni na to, co si myslí, že je největší motivace pro studenty k podání přihlášky, tak 4 ze 7 respondentů uvedli studium v zahraničí, 2 osobní výzvu a jeden neuměl odpovědět.

Další otázka se soustředila na zjištění, jak významné je pro uchazeče hlásícího se na UWC školy věková, osobní vyspělost, znalost angličtiny, akademický prospěch, zkušenost s cizím prostředím a popřípadě i domácí (materiální) zázemí. Otázky byly formulovány tak, aby respondenti mohli na škále zaznamenat míru důležitosti. Jednotlivé oblasti byly vybrány v návaznosti na informace od studentů poskytnuté během rozhovorů a po analýze podmínek pro výběrové řízení, které byly zveřejněny na webových stránkách české národní komise.

Výsledky ukázaly, že nejdůležitější je osobnostní vyspělost, následovaná za věkovou vyzrálostí. Akademický prospěch se umístil podobně jako znalost angličtiny, což poukazuje na požadavek dobře se učit a zvládat nové výzvy. Zkušenost s cizím prostředím a materiální zázemí se ukázalo jako nejméně relevantní.

tabulka (10) Významnost uvedených pojmů.

K otázce, kde byli hodnotitelé žádáni o preferenci potenciálu, nebo prokázaných výsledků se 4 respondenti vyjádřili tak, že důležitý je potenciál daného uchazeče. Zbýlí tři respondenti poukázali na to, že potenciál se ne vždy může prokázat v okolnostech, ve kterých žák vyrůstá, a proto je důležité vnímat úspěchy uchazečů i v kontextu s prostředím, ve kterém vyrůstají.

Poslední dotaz byl esejeového charakteru. Respondenti byli požádáni, aby popsali ideálního uchazeče o stipendium. Společným znakem odpovědí byla skutečnost, že uchazeči jsou odlišní a tato různorodost by měla být zohledněna při výběrovém řízení.

I přesto, že všichni dostali stejnou otázku, ne každý ze členů komise bych schopen se k této otázce dostatečně vyjádřit, jeden ze členů dokonce na tuto otázku odpověděl tak, že žádnou takovou představu nemá. Tři z dotázaných na tuto otázku odpovídali velkým množstvím charakteristik a nároků. Nicméně můžeme říci, že u všech šesti dotazovaných, kteří na otázku odpověděli, se pohybovali více či méně v rámci základních charakteristik studenta UWC.

Ideálního uchazeče společně popsali jako člověka, kterému dva roky strávené na škole této formy dají nejvíce. Bude to takový člověk, který nelpí na úzce orientovaném oboru, ale stojí o osobnostní, myšlenkový a ideový rozvoj v duchu UWC. V konečném důsledku by měl být silná samostatná osobnost se schopností vlastního smýšlení. Vzhledem k prostředí by neměl mít

problém orientovat se v různých kulturách a různých názorech, což by ho mělo učinit vyrovnaným, tolerantním, s citem pro sociální začlenění a dobrými sebe prezentačními schopnostmi.

3.6 Stručné shrnutí výsledků výzkumného šetření

Pokud bychom nahlíželi na vzorek z pohledu psychosociálního vývoje jedince, lze konstatovat, že uchazeči ve zmiňovaném období procházejí obdobím hledání vlastní identity v konfliktu s nejistotou v rámci své role ve společnosti. To se projevilo v mnoha sférách tím, že uchazeči významně projevovali touhu poznání sebe, ale i okolí, ve kterém se nacházejí. Charakteristická byla také určitá rebelie vůči systému, ve kterém jsou vzdělávání. Významným zjištěním bylo také to, že většina studentů si prošla silným osobním zážitkem, či silnou životní zkušeností, která je posunula dopředu. Lze namítat, že každý člověk si v určité fázi svého života prochází silným osobním zážitkem, patřičné však bylo právě uvědomění si tohoto momentu jako mezníku, který je posunut dále. Pozorována tak byla schopnost sebereflexe, otevřenosti a komunikativnosti, která se jeví jako významná pro hodnoty hnutí United World College.

Díky žebříčku hodnot bychom studenty mohli charakterizovat tak, že se zaměřovali zejména na blízké okolí, tzn. kamarády a činnosti, které naplňují jejich každodenní život, jako je sport, kultura, zájmové kroužky. Což se v podstatě projevilo značnou aktivitou a společenskou angažovaností. Komunikativnost a otevřenost poté vnímali jako hodnoty, které si na sobě cenili jako nejvíce prospěšné pro zvládnutí pobytu v zahraničí. Podobně tomu bylo s hodnotou empatie, či ochotou pomoci druhým.

K ověření si zjištěných informací posloužilo také šetření mezi hodnotiteli. To umožnilo obecnější pohled na uchazeče o stipendium ke studiu na školách United World College. Vzhledem k tomu, že hodnotitelé mají dlouhodobější zkušenost s uchazeči o stipendia, toto šetření poukázalo na trendy ve výběru vhodných studentů. Rozborem rozhovorů se studenty se zjistilo, že pro zvládnutí studia na školách UWC je důležité být otevřený a umět naslouchat, stejně tak, jako požadavek na určitou míru samostatnosti a vyrovnanosti. I zde se však objevila touha po poznání a nadšení pro věc jako potřebná pro to, aby student byl úspěšný a vlastně i spokojený na škole v zahraničí.

Členové komise byli jednoznačně přesvědčeni, že uchazeči jsou seznámeni s hlavními hodnotami hnutí UWC. Toto přesvědčení bylo vesměs potvrzeno z osobních rozhovorů, kdy studenti, ať už

s vědomím požadovaných hodnot, nebo naprosto přirozeně, mluvili o hodnotách, které byly popsány v kapitolách této práce, které byly věnovány historickému vzniku hnutí.

Komise vnímala jako hybnou sílu pro podání přihlášky ke studiu možnost studia v zahraničí, ale do velké míry vnímala také to, na co studenti sami při rozhovorech poukázali, a to je pocit osobní výzvy spojené s novým prostředím. Pokud bychom se znovu vrátili k teoretické části, ve které byla rozebrána vývojové etapy jedince, tak student ucházející se o stipendium by již měl být do určité míry vyzrálým a osobnostně vyspělým. S požadavkem na zvládnutí akademicky náročného programu se spojuje také požadavek na akademickou zdatnost.

4. ZÁVĚR

Bakalářská práce zkoumala hlavní motivací studentů, kteří se rozhodli vycestovat na zahraniční školy a jak se tato motivace shoduje s požadavky výběrové komise a celého hnutí United World College. Za účelem zpracování tohoto tématu byla provedena historická analýza vzniku hnutí v souvislosti s poválečným obdobím po druhé světové válce, období, které mělo sblížit národy s mottem mezinárodního porozumění a porozumění pro různosti a různorodostí poválečného světa. Nově vznikající hodnotový systém představoval velkou výzvu pro společnost rozdělenou na západ a východ, vhodným mezníkem pro porozumění se jevílo společné vzdělávání. K pochopení teoretických souvislostí mezinárodního demokratického vzdělávání v období adolescence bylo použito v první řadě konceptů psychosociálního vývoje jedince, etap osobnostního vývoje a motivace.

Představení těchto konceptů umožnilo analyzovat vzorek studentů z pohledu jejich hlavní motivace pro vycestování na zahraniční školy. Hlubší analýza dat také umožnila prozkoumat připravenost uchazečů o studium na nové výzvy, které je na školách United World College čekají a zdali splňují očekávání jak výběrové komise, tak i celého mezinárodního hnutí. Vzhledem k tomu, že dotazována byla také česká národní komise, tak bylo možné zanalyzovat, jak komise vnímá uchazeče o stipendia a jak reflektuje požadavky mezinárodního hnutí na studenty z dlouhodobého hlediska.

Závěrem můžeme konstatovat, že co se motivace studentů ke studiu na školách UWC týče, tak ústřední kategorií byla touha po poznání a otevřenost. Jednalo se o studenty, kteří jsou otevření přijímat nové výzvy, a to jak už v osobním životě, tak i akademickém. Z tohoto pohledu pro ně nebylo až tak důležité vycestovat do zahraničí za účelem získání prestižního středoškolského titulu, spíše je motivovala možnost získat novou zkušenost v netradičním prostředí, které je plné výzev. Ukázalo se, že právě otevřenost studentů koresponduje s jedním z nejdůležitějších požadavků komise.

Česká národní komise od uchazečů o stipendia očekává věkovou zralost a připravenost čelit životním výzvám. Současně očekávala, že zkušenost, která se jim nabízí, jim poskytne možnost pochopit barvitost současného světa v globálních souvislostech. Proto byl hlavní požadavek kladen na schopnost otevřené komunikace v kulturně velice bohatém prostředí, kde odlišnost názorů je samozřejmostí.

Čeští adepti se jeví jako velice společenštití a angažovaní, což odpovídalo požadavkům jak České národní komise, tak i principům UWC hnutí mezinárodně. Ty jsou následující: mezinárodní a mezikulturní porozumění; oslava různosti; osobní odpovědnost a integrita; vzájemná odpovědnost a respekt; soucit a pomoc; úcta k životnímu prostředí; smysl pro idealismus; osobní výzvy; jednání a osobní příklad. Čeští studenti dle rozhovorů, ale také podle dotazníkového šetření odpovídají požadavkům hnutí UWC.

Vybraní respondenti (uchazeči) měli základní představy o studiu v zahraničí, ti kteří byli více seznámeni s hodnotami hnutí UWC byli lépe schopni reflektovat na výzvy, které je během výběrového řízení čekaly. Výběrová komise se v třetím kole již seznamuje s uchazeči, kteří odpovídají vhodným profilům studentů na školách UWC.

5. SEZNAM TABULEK:

- (1) Důvody pro podání přihlášky do výběrového řízení UWC.
- (2) Motivace pro vycestování do zahraničí.
- (3) Zkušenost se studiem v zahraničí.
- (4) Mimoškolní aktivity - charakteristika sebe (Mimo studium a jazyky)
- (5) Žebříček hodnot, tři top.
- (6) Charakteristické vlastnosti, které studenti vnímají jako prospěšné na UWC škole.
- (7) Charakterové vlastnosti uchazečů.
- (8) Důležité vlastnosti uchazečů.
- (9) Jasnost hodnot UWC uchazečům.
- (10) Významnost uvedených pojmů.

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

Sutcliffe, D.: Kurt Hahn and the United World Colleges with other founding figures. 1. vyd. 2013. 312 s. ISBN-13: 978-0957645806

Tarc, P.: Global Dreams, Enduring Tensions: International Baccalaureate in a Changing World 2009. 149 s. ISBN 978-1-4331-0737-5

Hill I., Hayden M.,.: The International Baccalaureate: Pioneering in Education. 2010. 152 s. ISBN : 978-1-9047-2493-3

Čáp, J., Mareš, J.: Psychologie pro učitele. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. 656 s. ISBN: 978-80-7367-273-7.

Gavora, Peter: Úvod do pedagogického výzkumu. - Brno: Paido, 2000. 207s. ISBN 80-85931-79-6. Druhé vydanie 2010, ISBN 978-80-7315-185-0.

Hudeček, J.: Hodnotové orientace v motivační sféře osobnosti. 1. vyd. Praha: Academia, 1986. 95 s. ISSN: 0069-2298.

Hendl, J.: Kvalitativní výzkum - 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 408s. ISBN 80-7367-040-2.

7. SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ:

(sítě goodreads (1), nedatováno), GOODREADS [online]. [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://www.goodreads.com/quotes/613665-the-challenge-to-which-these-two-groups-responded-was-the/>

(sítě škol UWC (1), nedatováno), THE UNITED WORLD COLLEGES (INTERNATIONAL). *UWC international* [online]. [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://uwc.org/>

(sítě škol UWC (2), nedatováno), THE UNITED WORLD COLLEGES (INTERNATIONAL). *UWC international* [online]. [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://uwc.org/>

(sítě škol UWC (3), nedatováno), THE UNITED WORLD COLLEGES (INTERNATIONAL). *UWC international* [online]. [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://uwc.org/>

(UWC Czech National Committee o.s. (1), nedatováno), UWC Czech National Committee o.s. [online]. [cit. 2014-01-28]. Dostupné z: <http://uwc.cz/>

8. PŘÍLOHY:

- Vzorový rozhovor se studenty

<p>1) Vyjmenuj, prosím, jaké jsou Tvé důvody pro podání přihlášky do výběrového řízení UWC?</p> <p>Umožní mi to něco jiného, jsem ambiciózní a chci mít v budoucnu práci, která bude mít smysl, nechci skončit, jako prodavač.</p>
<p>2) Co konkrétního je Tvou motivací pro vycestování do zahraničí? (doplněk) Jak nahlížíš na rozdíl mezi možnostmi Erasmu na VŠ a tímto středoškolským studiem v zahraničí?</p> <p>Je to především v poznání nových obzorů, lidí té země, a ve škole studentů z různých zemí a především zdokonalení jazyku. Byl jsem na Koméniu, ale vidím v tom především rozdíl v časových možnostech, že toto nabízené je na podstatně delší dobu a taky je zde zisk v podobě zahraničního titulu.</p>
<p>3) Z jakého prostředí pocházíš, z jaké školy? Je tvá rodina úplná/neúplná? (doplněk) Kdo je Ti v rodině největším vzorem?</p> <p>Moje rodina je poněkud komplikovaná, žil jsem s mamkou a nevlastním tátou, ale byl jsem v kontaktu i se svým otcem, ale jelikož mi máma umřela, musel jsem si vybrat, s kým budu bydlet a z praktických důvodů jsem si vybral nevlastního otce, který bydlí ve městě, a s vlastním otcem se jen vídám. Chodím na osmiletý Gympl. Vzorem mi je asi máma – co se týče její osobnosti, protože každý říká, že to jsem já, takové to sluníčko, co dokáže každého podržet.</p>
<p>4) Máš nějakou předchozí zkušenost se studiem v zahraničí?</p> <p>Byl jsem na jazykovém kurzu ve Španělsku, mám zde rodinu od mámy.</p>
<p>5) Jaké mimoškolní aktivity Tě charakterizují? (Mimo studium a jazyky)</p> <p>Městské hry, kdy si pomocí sociálních sítí domlouváme hry v reálu, jednoduchá pravidla jsou základem a čas nehraje roli, trvá to třeba tři týdny, jedná se o imaginární kruh, kdy se každý ze zúčastněných snaží dostihnout toho před ním a zároveň si musí krýt záda oproti tomu za ním, ale to je na dlouho, měla by sis to zkusit.</p>
<p>6) Vezmeme-li v potaz Tvůj žebříček hodnot, jaké by byly Tvé tři top.</p> <p>Já jsem dost přemýšlivý člověk, ale nad tímto jsem ještě nepřemýšlel. Život je to hlavní být šťastný Láska být schopen mít rád nejen sebe – nebýt sám Prostředí příroda bez toho bychom ani nebyli, uvědomit si, že tu nejsme sami.</p>

7) Vyjmenuj 5 charakteristických vlastností, které Ti budou ku prospěchu na škole.

Společenská

Vnímavost - všímavost

Aktivita

Odhodlání

Vlídnost schopnost - navázat kontakty

- Vzorový dotazník komise

<p>1. Jaké jsou podle Tebe 3 nejdůležitější osobnostní a charakterové vlastnosti uchazeče pro zvládnutí studia na UWC škole?</p> <p>otevřenost zvědavost a touha po poznání vyrovnanost</p>																				
<p>2. Uveď 5 kritérií v pořadí od nejdůležitějšího, podle kterých hodnotíš vhodného UWC studenta.</p> <p>otevřenost a empatie zájem o svět, prostředí, které je obklopuje smysl pro spolupráci odpovědnost a akademická zdatnost má potenciál k rozvoji</p>																				
<p>3. Jsou podle tvého názoru uchazeči ve druhém kole o stipendium seznámeni s hlavními hodnotami UWC hnutí?</p> <p style="text-align: center;">ANO NE</p>																				
<p>4. Pokud ano, tak u každé hodnoty prosím uveď, zdali jsou studenti zpravidla seznámeni s těmito hodnotami (5 odpovídají zcela, 1 neodpovídají) v případě potřeby okomentuj:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="padding: 5px;">International and intercultural understanding</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">5</td> <td style="padding: 5px;">The celebration of difference</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">4</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Personal responsibility and integrity</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3</td> <td style="padding: 5px;">Mutual responsibility and respect</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">4</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Compassion and service</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3</td> <td style="padding: 5px;">Respect for the environment</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">4</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">A sense of idealism</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">4</td> <td style="padding: 5px;">Personal challenge</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Action and personal example</td> <td style="text-align: center; padding: 5px;">3</td> <td style="padding: 5px;"></td> <td style="text-align: center; padding: 5px;"></td> </tr> </table>	International and intercultural understanding	5	The celebration of difference	4	Personal responsibility and integrity	3	Mutual responsibility and respect	4	Compassion and service	3	Respect for the environment	4	A sense of idealism	4	Personal challenge	3	Action and personal example	3		
International and intercultural understanding	5	The celebration of difference	4																	
Personal responsibility and integrity	3	Mutual responsibility and respect	4																	
Compassion and service	3	Respect for the environment	4																	
A sense of idealism	4	Personal challenge	3																	
Action and personal example	3																			
<p>5. Z pohledu člena komise, prosím uveď, co vnímáš za největší motivaci pro studenty, kteří se hlásí na UWC školy?</p> <p>V mnoha případech to je zkusit něco nového, naplnění snů vycestovat a poznat svět, nové kamarády, kteří studovali na UWC školách to je motivace, která je velice blízko jejich očekávání. Ale objevují se také studenti, kteří pouze vidí studium na UWC škole jako</p>																				

akademicky zajímavou příležitostí.

6. Jak velký mají význam tyto předpoklady pro výběr student, očíslej dle stupnice: (5 – nejvíce, 1 – nejméně)

a. věková zralost	4
b. osobnostní vyspělost	5
c. znalost angličtiny	2
d. akademický prospěch	3
e. zkušenost s cizím/zahraničním prostředím	2
f. domácí (materiální) zázemí	1

7. Co je podle tvého názoru důležitější: potenciál studenta k rozvoji anebo již prokázané výsledky, (hotový) student.

Potenciál studenta, což se projevuje zejména u studentů z menších škol, kde nejsou například jejich výsledky tak ohromující, ale v porovnání s možnostmi, které se jim naskytují, jsou pochopitelné. Ale vesměs i potenciál studenta je nutné nějak manifestovat a prokázat. Každopádně preferuji studenty, kterým příležitost studia na UWC škole otevře oči a posune je značně dopředu v osobním rozvoji a současně také v akademickém.

8. Můžeš v několika větách popsat ideálního uchazeče o UWC stipendium?

Ideální UWC student – spíše se jedná o ideální řadu UWC studentů, kteří i přes své odlišnosti (přicházejí z odlišných prostředí, z odlišného rodinného (ekonomického zázemí, etnických, národnostních skupin) mají touhu spolupracovat a bez předsudků se učit z těchto odlišností. Mělo by se jednat o silnou osobnost, která je zároveň empatická a vnímavá.